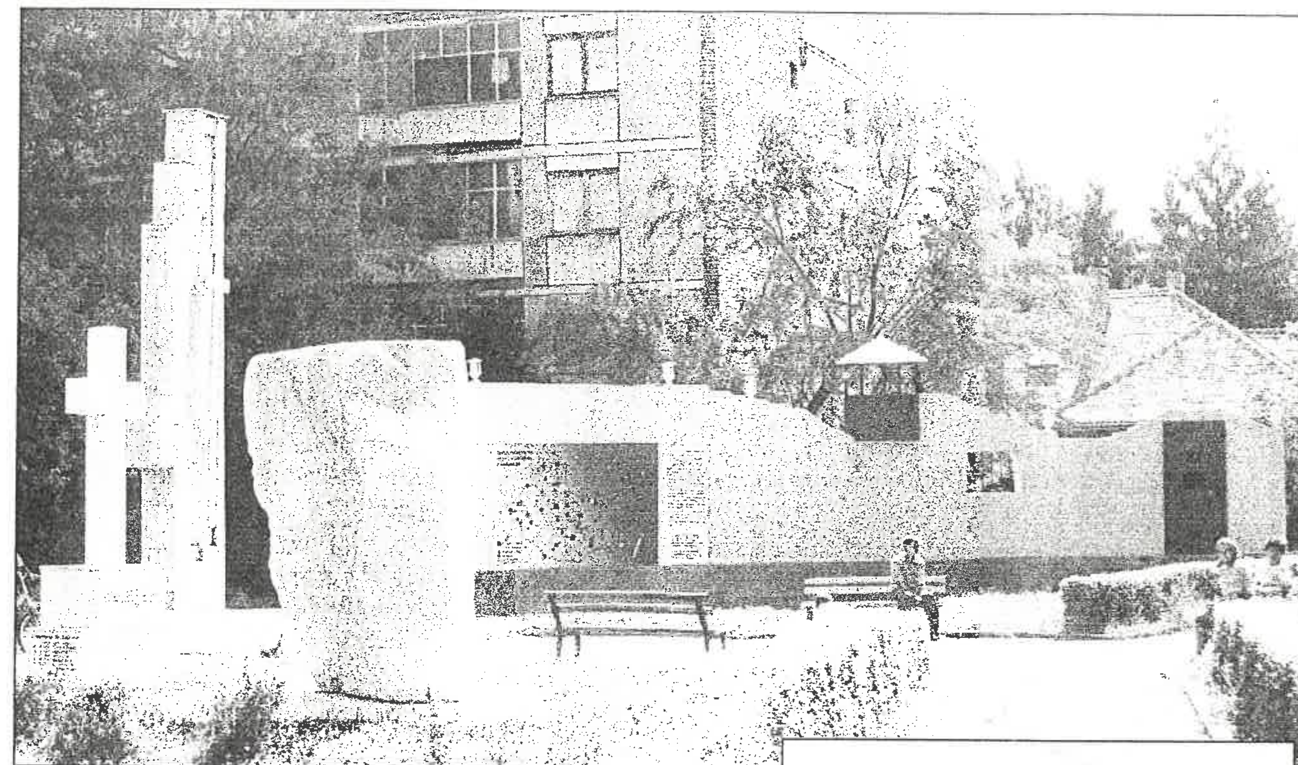
„Există cineva care știe mai multe decât oricine - omenirea" (Talleyrand)

Restituiri

Pitești

Revistă trimestrială a Clubului de istorie Armand Călinescu ■ Anul 3 ■ Nr. 8 ■ Aprilie 2005 ■

În acest număr

Complexul monumental *Experimentul Pitești* – „mijloc de informare și reflecție" – situat în apropierea fostei închisori a fost ridicat, în lipsa unui muzeu despre *Fenomenul Pitești,* de către Fundația Culturală *Memoria* Argeș, A.F.D.P.R. Argeș și Primăria Pitești, cu sprijin de la societățile de construcții Argecom și Conarg, de la Banc Post, de la prof. univ. dr. Cornel Constantinescu (Zürich – Elveția), Anton și Aristide Ionescu, Valentin A. Cantor (România), de la prof. univ. dr. ing. Claude G. Matasa, Vlad Aurel (S.U.A.), de la Episcopia Argeșului și Muscelului și, nu în ultimul rând, cu sprijinul Rumänische Ortodoxe Metropolie Germania.

PERSPECTIVE

■ Lt. Col. Dr. *CORNEL CARP*

Revoluția din decembrie 1989 a pulverizat pur și simplu istoria, dintre toate disciplinele socio-umane aceasta cunoscând cel mai puternic impact, creându-se un vid care, asemenea celui de putere, se cerea urgent acoperit. Istoriografia comunistă promovase atâtea falsuri grosolane, păstrase atâtea tăceri ce sărăciseră la maximum abordarea, în special a perioadei interbelice, încât perspectivele ce se deschideau erau foarte generoase pentru toată lumea. Spărtura era însă prea mare pentru a putea fi cimentuită la repezeală. Aproape o jumătate de secol de minciună, confuzie și derută nu putea fi schimbat peste noapte cu istoria cea adevărată, bănuită până atunci din istorisirile bunicilor sau citită pe furiș dintr-un vechi manual dosit prin vreun pod prăfuit.

S-au găsit evident și cei care, după ce au schimbat rapid macazul ne-au întrebat zâmbind binevoitori: vreți să știți ce s-a întâmplat cu adevărat? Vă spunem noi! Cu cât rana era mai adâncă, cu atât mai mare era nerăbdarea de a o vindeca, cel puțin la suprafață. Destul de repede s-au format două tabere. Cei care au crezut în doctrina comunistă s-au repliat într-un naționalism agresiv numai bun să mascheze vechile sechele. Formula „nu ești cu noi, ești împotriva noastră" a fost ușor modificată: „nu ești cu noi, nu-ți iubești țara!". Vechile teze naționaliste care prin anii '60 anulaseră internaționalismul proletar de tip sovietic impus după război sunt șterse de praf, puțin cosmetizate și transformate astfel în temutele arme ideologice, despre care se crezuse, în mod eronat, că fuseseră distruse pentru totdeauna. Întreținute și de forțe politice interesate să conserve trecutul așa cum era, aceste grupuri au controlat ani buni istoria națională. A fi abordat în acei primi ani după 1989 probleme sensibile din epoca interbelică, în special cele referitoare la monarhie, reprezenta un anumit risc, cel puțin de imagine.

A doua tabără, și ea subiectivă în abordările sale cădea în greșeala de a supradimensiona evenimente și personalități. Preocupați să readucă în actualitate tocmai ce istoriografia comunistă fie denaturase, fie trecuse sub tăcere, acești istorici au abandonat cu desăvârșire spiritul critic, ca și cum atunci nu s-ar fi comis nici o greșeală. Dacă încercai să critici monarhia, aceștia săreau ca arși acuzându-te fie de rea voință, fie de incultură pur și simplu. Atitudinea față de perioada comunistă nu s-a deosebit aproape cu nimic de școala comuniștilor lui Roller, anulând, desființând, transformând totul într-o lume populată de umbre. Aceleași patimi, alți istorici.

A apărut, desigur, o avalanșă de lucrări, unele reprezentând nume consacrate, care nu și-au dezmințit notorietatea, abordând cu profesionalism perioadele pentru care informația, fie era prezentată trunchiat, fie lipsea cu desăvârșire, altele, încercând din răsputeri să depășească sau chiar să abordeze o istorie facilă, de almanah, cu priză însă la cititori. Întrucât lucrările de specialitate ajung mai greu la marele public, un impact deosebit l-au avut emisiunile de televiziune, inegale însă ca valoare, atrăgând uneori, dacă nu impostori, diverși, deveniți istorici peste noapte. Abordând, de regulă, probleme subiective, mai ales latura spectaculoasă a istoriei ele au creat în numeroase rânduri tot atâta confuzie cât și filmele „istorice" de pe vremea „odioasei dictaturi".

Tinerii de azi, care au avut acces după 1989 la noile manuale de istorie, percep altfel istoria românilor, abordând cu interes și mult mai obiectiv perioada comunistă. Cum nevoia de clarificare a conceptelor și de stabilire a metodelor de abordare a trecut, așteptăm cu interes lucrările acestora, care vor analiza cu detașare și profunzime meandrele acelor vremuri.

Piteștiul, oraș muncitoresc sută la sută, ani buni citadelă a regimului comunist, capitală a unui județ autointitulat în modul cel mai deșănțat al „cinstei, demnității și onoarei comuniste" și-a revenit foarte greu din șocul produs de schimbarea de macaz din decembrie 1989. Victoriile clare ale forțelor politice desprinse din vechiul partid comunist la alegerile ce au urmat dovedesc cu prisosință acest lucru.

Pe acest sol s-a lucrat din greu, prejudecățile și resentimentele exprimându-se fățiș la adresa acelora care încercau, cu mijloace modeste, e adevărat, să facă oarece lumină. În acest context s-a înscris și activitatea Clubului de istorie din cadrul Centrului Cultural. Dezbaterile organizate s-au reflectat de cele mai multe ori în paginile revistei „Restituiri" editată sub același patronaj generos. Reușind să atragă colaborarea unor prestigioase instituții precum Universitatea din Pitești, respectiv Facultatea de Istorie, Filozofie și Jurnalism și nu în ultimul rând Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice „General Radu Rosetti", precum și a unui număr de profesori de istorie merituoși, au asigurat într-o bună măsură, credem, consistența și atracția necesare. Considerăm, de asemenea, că am parcurs o etapă importantă, realizând nu numai coeziunea colectivului de redacție, cât și formarea unui nucleu de colaboratori valoroși, buni profesioniști, capabili să abordeze cele mai delicate și complexe aspecte ale istoriei naționale. Vom continua să punem accent pe istoria contemporană, să acoperim în special perioada după cel de-al doilea război mondial, să actualizăm teme legate de istoria Piteștiului și a județului Argeș.

Înaltul patronaj al distinsului și reputatului istoric profesor universitar dr. Gheorghe Buzatu reprezintă un blazon care ne onorează și în același timp ne obligă să asigurăm revistei „Restituiri" o ținută cât mai bună, în deplin acord cu încrederea care ni s-a acordat. Vom continua să promovăm tineri, studenți și profesori, care vor deveni cu certitudine, conștiințele de care are nevoie orașul nostru care, încet-încet, se trezește la viață.

I. I. C. BRĂTIANU – CONSIDERAȚII GEOPOLITICE (1927)

■ *GH. BUZATU*

Este, desigur, pretențios a se afirma că geopolitica ar fi reprezentat o „disciplină de familie" pentru Brătieni, dar nu putem ignora că, în cazul lui Ionel I. C. Brătianu și al lui Gh. I. Brătianu, problema a prezentat coordonate esențiale. In acest context, reținem – fapt ce va fi examinat mai jos – opiniile exprimate de Ionel I. C. Brătianu, indiscutabil bărbatul politic nr. 1 al României moderne, cu privire la **semnificația vecinătății Rusiei**. Pe de altă parte sunt demne de interes studiile geopolitice ale marelui istoric Gh. I. Brătianu de la confluența anilor '30-'40, inclusiv editarea revistei de geopolitică (1914), care s-a bucurat de o mare prețuire din partea specialiștilor români și străini.

Mihai Eminescu, Nicolae Iorga și Pamfil Șeicaru, cei trei titani ai presei noastre politice, nu au neglijat - din unghiuri și în perioade diferite - **rolul și locul factorului rusesc** asupra orientării de ansamblu a României în relațiile internaționale. Fără nici o exagerare, dar asertiunile lor în această privință au constituit și au rămas contribuții de referință ale unui neprețuit tezaur, concretizat în învățături și maxime de valoare nepieritoare, la care revenim adeseori, mai puțin pentru a ne delecta, însă, mai cu seamă, pentru a afla sugestii, lumini și rațiuni în cazuri cât se poate de concrete. Astfel că, o dată cu trecerea timpului, nici nu mai știi cui – celor nominalizați deja sau generației de aur a anilor '20-'40 (Octavian Goga, Gh. I. Brătianu, I. Petrovici, S. Mehedinți, C. Rădulescu-Motru, Radu R. Rosetti, P. P. Panaitescu, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Sabin Manuilă, C. C. Giurescu, Emil Cioran, Petre Țuțea s.a.) – să-i atribui patern unei butade celebre, pe cât de „brutală" (?!), pe atât de reală, și anume că, de 300 de ani încoace, practic din 1711, când Petru cel Mare a atins Prutul, blestemul poziției noastre geopolitice a rezultat din faptul că, în orice moment al evoluției lor, **românii s-au aflat prea aproape de Rusia și prea departe de Dumnezeu!** Și, într-adevăr, mai cu seamă de la 1812 înainte, oricând vecinătatea Rusiei a reprezentat pentru politica generală a Iașilor și Bucurestilor, mai apoi a României, o premisă, o condiție și o rezultantă, de prea puține ori un beneficiu și – vai! – cel mai adesea un dezavantaj, ca să nu spun o obsesie și un pericol de prim rang, precum în mod cu totul deosebit în decursul existenței României Mari (1918-1940), căreia i-a pus capăt prin faimoasele note ultimative din 26-27 iunie 1940, după cum și între 1944 și 1989, atunci când Kremlinul s-a pretins deopotrivă „prieten" și tutore ideologic (practic stăpân absolut - până prin '60) al Bucureștilor. Despre toate acestea ne vorbește, pilduitor, un document inedit, recent descoperit de noi în arhivele "procesului" intentat în 1946 foștilor membri ai Cabinetului Ion Antonescu, mai precis o lungă scrisoare (54 pagini dactilografiate), trimisă la 27 octombrie 1943 pe adresa lui Pamfil Șeicaru de un confrate, practic de un ziarist necunoscut azi, pe nume I. Joldea Rădulescu.

Expeditorul, respectând regulile profesiei, avusese inspirația ca, întâlnindu-i în împrejurări diferite pe unii dintre liderii politici ai României Mari (N. Titulescu, N. Iorga, C. Stere, I. G. Duca, mareșalul C. Prezan), să-i chestioneze, între altele, **despre semnificația vecinătății Rusiei**. A obținut, se înțelege, fără dificultate, în replică, dezvăluiri și precizări fundamentale, demne oricând de o antologie. Ca să exemplific, voi reține că, în 1936, neîntrecutul N. Iorga s-a destăinuit jurnalistului I. Joldea Rădulescu: „Paradoxul este acesta: cât timp nu ne atacă, trebuie să opunem Rusiei – dacă putem, bineînțeles – armata altora, armata Europei întregi. Dacă aceasta nu se poate, dacă Europa va fi divizată ca în 1914-1918, noi trebuie să stăm deoparte. Altfel, suntem distruși... Noi trebuie săne ferim ca de foc să irităm pe ruși, întâi, fiindcă suntem prea aproape de ei, și, al doilea, fiindcă rușii sunt ca elefanții: nu uită niciodată. Oricum, trebuie precizat, prin declarații oficiale și prin presă, că n-avem nimic cu poporul rusesc, că ceea ce avem este cu regimul bolșevic, care ne amenință liniștea și siguranța internă". Cu un alt prilej, după dezastrul granițelor răsăritene în iunie 1940, mareșalul C. Prezan, unul dintre coautorii victoriilor răsunătoare din 1917-1919, și-a exprimat dezacordul față de propunerea ca România să fi intrat în război pentru a respinge notele ultimative ale lui Molotov privind Basarabia și Bucovina de Nord, motivând ca „ar fi fost o mare greșeală... Am fi fost zdrobiți și amenințați să pierdem, poate, și mai mult. Cred că rușii atâta așteptau: să fie provocați ca să ne ocupe". Însă șansa i-a surâs, cu adevărat, lui I. Joldea Rădulescu în 1927, când, la Bucuresti, l-a primit premierul în funcție al României, nimeni altul decât I. I. C. Brătianu. Era cu puțin timp înainte de sfârșitul neașteptat al marelui bărbat de stat, unul dintre fondatorii și călăuzitorii marcanți ai României

Mari, în cel dintâi deceniu al ei de existență. Dacă insist asupra gândurilor mărturisite de I.I.C. Brătianu ziaristului interesat de idei și convingeri remarcabile, o fac întrucât sunt convins ca România, aflată și astăzi pe o nouă turnantă a istoriei sale, este în situația când nu poate și nici nu trebuie să-și îngăduie experimente diplomatice ori să ignore pildele și îndemnurile antemergătorilor noștri iluștri, fie ei fondatori de țară, fie creatori și propovăduitori ai curentului permanent al opiniei publice naționale. Cu precizarea că, în funcție de momentul, de conținutul și de adresa dezvăluirilor, acestea se constituie într-un veritabil extras de testament politico-diplomatic al ilustrului Ionel I. C. Brătianu (1864-1927), voi reține pentru cititor câteva din pasajele cele mai semnificative pe tema enunțată din interviul acordat în 1927, de premierul României, ziaristului ... de ocazie, care, totuși, a fost I. Joldea Rădulescu. Menționez, o dată în plus, că textul este inedit, iar întrebările din paranteze aparțin reporterului de la 1927: „I.I.C. Brătianu – Știu că și alții fac sforării ca rușii să ne recunoască granița dinspre Răsărit; le-am facut și eu. Nu zic că e rău, dar nu e nici bine, fiindcă această recunoaștere obținută, ne vom culca pe roze și vom uita de eterna primejdie rusească...” La întrebarea *ce era de făcut?*, Brătianu a observat: „Nimic altceva decât să ne menținem mereu pe linia politică a alianței cu Anglia și Franța; orice deviere, cât de mică, de la această alianță, ne va fi fatală; cum ne-ar simți că ne îndepărtăm de protectorii noștri pentru a-i înlocui cu alții, sau că ramânem singuri, rușii ne vor ataca...”. În asemenea situație, a intervenit Joldea Rădulescu, *se impunea să le răspundem rușilor?*, drept care Ionel Brătianu a replicat ferm: „...Nu; dacă voi fi eu la guvern, nu vom răspunde; dacă vor fi alții și aceștia vor comite greșeala să răspundă, îți spun de pe acum ce se întâmplă: vom fi zdrobiți și însăși ființa statului va fi în primejdie de moarte. Rușii ne vor copleși cu numărul și ne vor invada întregul teritoriu. Suprema înțelepciune recomandă să nu ne batem niciodată, în nici o împrejurare și oricum s-ar prezenta coaliția. Fiindcă o dată terminat războiul, prietenii de arme se vor întoarce acasă, iar noi vom rămâne iarăși singuri, față-n față cu haotica, năucitoarea amenințare. Vecinătatea cu Rusia – iată principiul de la care trebuie să porneasca nu numai politica noastră spre Răsărit, dar toată politica noastră externă. Vecinătatea cu Rusia - nu sentimentele, nu afinitățile rasiale sau culturale, nu interesele economice comandă politica noastră externă. Merg cu acela, oricare ar fi el, care-mi dă mai multă certitudine că mă va apăra contra Rusiei, dar nu cu armele, căci sorții unui război cu Rusia sunt foarte problematici, chiar când în joc este cea mai puternică armată din Europa, ci prin mijloace pacifiste. Sunt sigur de Rusia, atâta vreme cât sunt mai tare pe terenul diplomatic și pe acela al alianțelor; din momentul în care s-a dezlănțuit războiul, partida poate fi socotită ca pierdută...” Jurnalistul nu s-a dat bătut, oferind exemplul războiului Crimeii, temă care nu-I era necunoscută premierului de la București. “... Crimeea – a dezvoltat Brătianu - a fost un succes pentru aliați, fiindcă rușii erau conduși atunci de un țar care nu-nvățase nimic din strategia lui Alexandru I. Dacă rușii se retrag în interiorul țării, sunt imbatabili. Armata rusă nu poate fi înfrântă decât de acela care va ști sau va reuși s-o atragă în afară de frontierele Rusiei!”.

Între cei chestionați de I. Joldea Rădulescu, nu putea să lipsească Constantin Stere însuși, în 1930-1931. Potrivit „Marelui Basarabean”, care a avut un rol proeminent în politica României în 1914-1918, el fusese convins că, la sfârșitul primului război mondial, Rusia ar fi fost zdrobită, fiind eliminată de pe scena europeană pe cel puțin ... o sută de ani! Nu fusese așa, întrucât, de fapt, Rusia ieșise regenerată din conflagrație, probabil pentru că imperialismul țarilor a fost preluat și amplificat de Kremlinul Roșu.

Potrivit lui N. Iorga, la care propun să revenim, problema Rusiei bolșevice trebuia tratată în context. El s-a declarat în acord cu Berdiaev, opinând că bolșevismul reprezenta „un fenomen sufletesc specific rus, care nu poate – și, adăugăm noi, în 1990-1991, istoria a confirmat-o, nici nu a fost finalmente! – distrus cu tunul”. Totodată, cine putea mai bine – ne întrebăm – să circumscrie în context problema Basarabiei? Să-l urmărim, așadar, pe N. Iorga: „... Basarabia ne-a picat în gură ca o pară mălăiață, care însă ne-a rămas în gât. N-o s-o putem înghiți decât dacă cineva ne va da o puternică lovitură de pumn în ceafă [...] N-o putem asimila decât dacă o zguduire socială internă ne determină, vrând-nevrân, să acceptăm un regim politic care convine structurii și vecinătății sale cu Rusia [...] Dar nici dacă ne vom transforma radical nu vom fi siguri de Basarabia, atâta vreme cât nu vom ști să punem între Rusia și noi barajul unei alianțe care să-i ție pe ruși în frâu. Basarabia ne va da într-o zi de furcă. Până atunci ea ne va ogliga la chletuieli militare enorme care însă, în clipa conflictului nu ne vor folosi la nimic”. Prognoza istoricului s-a dovedit corectă: în iunie 1940 sfârșitul Basarabiei române a inaugurat procesul dezintegrării României Mari!

Tot în anul 1936, o dată cu N. Iorga, I. Joldea Rădulescu s-a întîlnit cu Poklewski-Koziel, fostul ministru al lui Nicolae al II-lea la București, unde a rămas după revoluția bolșevică. Fostul diplomat țarist constata că, la momentul respectiv, România nu mai putea conta în Europa, dintre cei mari, decât pe Marea Britanie și Franța, neexcluzând pespectiva ca, „în clipa când acestea vă vor lăsa din brațe, puteți să vă faceți testamentul”. Nu aveau să mai conteze, atunci, nici Germania și nici Mica Înțelegere... De ce Germania – nu, s-a arătat intrigat Joldea Rădulescu. Considerentele expuse de Poklewski-Koziel s-au dovedit calificate: „... Germania? Germania singură ar putea să înfrunte Rusia, dar n-o va bate niciodată. Aceasta nu s-ar putea întâmpla decât dacă: sau Germania va fi ajutată de Anglia și Franța, ceea ce e exclus; sau Rusia nu va fi ajutată de Anglia și Franța, ceea ce e puțin probabil. Fiindcă, atunci când se va dezlănțui războiul, el va deveni iarăși un conflict european, dacă nu chiar mondial. Rivalitățile dintre marile puteri vor salva Rusia”. În context, recomandările diplomatului s-au dovedit ferme și inspirate, confirmate integrale de evoluțiile europene dintre 1937 și 1947: „Să nu ieșiți de sub tutela Angliei și Franței; să nu provocați; în cazul când sunteți atacați, să vă retrageți frumușel în cort și să așteptați; dacă Anglia și Franța înving, veți fi salvați; dacă aceste două mari puteri vor fi înfrânte, să vă supuneți soartei și să așteptați alte câteva decenii sau secole, până [ce] o împrejurare vă favorizează să vă recuperați ceea ce ați pierdut. În general, sfatul meu, pe care l-am dat tuturor oamenilor politici români, este să evitați pe cât posibil de a participa la un conflict armat contra Rusiei, chiar alături de alții. Lăsați pe cei mari să se bată între ei, nu vă amestecați, stați departe, cât mai departe și cât mai mult timp departe...” Totodată, cel intervievat n-a ocolit, dimpotrivă, problema Basarabiei, prevestind că URSS va interveni, la o „conjunctură favorabilă”, pentru a recupera teritoriul dintre Prut și Nistru, chiar printr-un atac militar, iar România nu se va putea apăra. De ce? Întrucât cu Rusia – argumenta Poklewski-Koziel, ca și cum ar fi expus oficial punctul de vedere al Kremlinului stalinist – „nu se poate bate oricine. Vrei să știi părea mea sinceră? V-ați mărit prea mult față de puterile dv. morale... Și, ca să puteți păstra această moștenire extrem de grea, ar trebui să aveți altfel de oameni, și nu-i aveți (subl. ns. – Gh. B.)”.

De asemenea, I. Joldea Rădulescu a convorbit de-a lungul anilor cu ziaristul T. Pisani, cu Ion Inculeț, în toamna anului 1940, după prăbușirea României Mari, și cu un fost diplomat, al cărui nume nu-l comunică și nici nu cutezăm să-l bănuim, fără riscul de a ne înșela profund. Era tot în toamna anului 1940, iar Bucureștii, din naivitate, se îmbarcase pe aceeași navă cu Germania lui Adolf Hitler, care, aprecia interlocutorul necunoscut și nebănuit, deja ... pierduse războiul. O situație în care era preferabil să fi fost extrem de prevăzători, să ne fi ținut - așa cum recomandase, dacă ne amintim, și Poklewski-Koziel - mult departe. Iar față de Rusia, continua diplomatul în cauză, nimic nu se impunea decât „o prudență fără seamăn..., o atenție încordată asupra tuturor mișcărilor sale, sforțări continue pentru a păstra cu ea raporturile cele mai bune cu putință și, în sfîrșit, grija de a rămâne cât mai departe de vreun conflict militar cu Rusia sau de a participa alături de alții, oricine ar fi ei, la un asemenea conflict”. Dat fiind că, ne asigură I. Joldea Rădulescu, că ar fi conchis diplomatul: **„Nu bolșevismul constituie primejdia morală care ne pândește, cu Rusia – RUSIA PUR ȘI SIMPLU”.**

***

O concluzie se impune. Așa, de pildă, trebuie să avem în vedere cu prioritate **momentul** când I. Joldea Rădulescu și-a redactat scrisoarea către Pamfil Șeicaru, din care, tot pe atunci, i-a trimis o copie și inginerului N.

Mareș, care, la „procesul” din mai 1946 al echipei lui Ion Antonescu, a înaintat-o autorităților. Fără nici o îndoială, cu scopul de a fi dovedit că el, ca fost demnitar ministerial al mareșalului, ar fi păstrat contacte cu cei care se pronunțaseră împotriva Războiului din Răsărit. Textul lui Joldea Rădulescu, datând din 17 octombrie 1943, intervenea în clipa în care soarte Războiului din Răsărit fusese decisă, astfel că, netăgăduit, expeditorului îi era mai lesne să se pronunțe asupra deznodământului previzibil. Aceasta deși Joldea Rădulescu îl asigura pe destinatar că „sfârșitul războiului este încă departe”. Totuși, aprecia tot Joldea Rădulescu, cel puțin pentru România finalul **„se traduce prin dezastrul nostru sigur; iar din punct de vedere strict politic înseamnă nici mai mult nici mai puțin decât o sinucidere”**. De unde și concluzia finală, neiertătoare, lesne de formulat în octombrie 1943, dar imposibil de admis în 1940-1941. **„Nu trebuia** – a conchis I. Joldea Rădulescu – **să intrăm în război”**. Totul era, aparent, cât se poate de clar, deși în judecarea esenței faptelor survenite **lipsea - în chip surprinzător ori, cine știe, pentru că așa impunea demonstrația (?)** – *un factor determinant: dar dacă războiul era purtat pentru eliberarea unor teritorii românești?!* Se impune, în altă ordine, ca declarațiile liderilor politici, militari și diplomatici în forma comunicată de I. Joldea Rădulescu să fie coroborate **și cu alte surse**. În nici un caz, nu trebuie să rămânem **la un singur izvor**, scrisoarea examinată din octombrie 1943. Nu putem ignora riscul ca I. Joldea Rădulescu să fi impus **spiritul timpului prezent** (octombrie 1943) declarațiilor generale sau speciale smulse liderilor chestionați în răstimpul 1927-1940. Caz în care se impune să încheiem noi cum că declarațiile *erau frumoase și utile, dar ... nereale. Ceea ce schimbă multe, dacă nu cumva complet, datele problemei.* Nu însă și esențialul, și anume că în epoca modernă ne-a preocupat și trebuie să ne preocupe orișicând *vecinătatea Rusiei, rolul și locul, destinul factorului rusesc în politica de ansamblu a României eterne.* Pe de altă parte, problema nu s-a aflat, mai puțin, în atenția lui Ion Antonescu și a colaboratorilor săi. Din contra, a ocupat un rol predominant în strategia mareșalului, care a ales calea războiului alături de *Axă* contra URSS și a restului Națiunilor Unite. Din considerente, care, și acelea, trebuie avute în vedere, cum a și fost cazul.

Ajungem, în sfârșit, la concluzia finală: Numai aparent, potrivit relatării lui I. Joldea Rădulescu, mareșalul Antonescu pare să fi ignorat, în politica sa generală ce a condus la războiul României contra Rusiei Sovietice din 1941-1944, semnificația profundă, cu caracter de permanență, a *factorului rus.* Imposibil de admis, fie numai dacă avem în vedere educația și experiența mareșulului. Dar, sub acest raport, precizările ce s-ar impune sunt ample și numeroase, ele neintrând în tema comunicării noastre. Oricum, nu putem ignora precizările pe care Antonescu le-a formulat, în decembrie 1942, la solicitarea jurnalistului italian Lamberto Sorrentini, în sensul că „... *mă gândesc la ziua de mâine a României și la eventualitatea că războiul va fi pierdut. Eu lupt cu Rusia, care este un inamic mortal al țării mele. Jafurile Germaniei le putem îndura, dar sub amenințarea Rusiei putem sucomba [...] Eu lupt întotdeauna cu Rusia, comunismul Uniunii Sovietice este un mijloc, nu sfârșitul imperialismului rus, care vrea Constantinopolul și poate să ajungă acolo numai traversând sau înghițind România [...] Eu nu fac un joc de trișor, ca vecinii mei unguri, visând prăbușirea germanilor și sosirea englezilor eliberatori. Drumul spre Constantinopol nu trece prin Budapesta și ei nu au motive să se teamă de Rusia. Noi avem. Noi știm că dușmanul mortal al României este Rusia lui Petru cel Mare și a Ecaterinei a II-a, cărora Stalin le-a rămas credincios și [pe care], trebuie să recunoaștem, îi continuă genial. Este ursul rus dintotdeauna, care, înveștmântându-se astăzi în comunism, înaintează în numele unei ideal care corupe intelectualitatea și, ascunzându-și colții după o zdreanță roșie, atrage masele de muncitori și țărani. Eu voi arunca în război, spre a-i zăgăzui pe ruși, toate forțele pe care voi izbuti să le înarmez, convins că acesta este supremul bine pentru România: zăgăzuirea rușilor...”* Ulterior, în pragul sfârșitului de la 23 august 1944, mareșalul nu și-a modificat viziunea, nici chiar în momentul alegerii între *război sau pace (respectiv, armistițiu).* Mă refer la faptul că, în ultima sa întrevedere cu Ion Mihalache, în seara de 22-23 august 1944, când liderul PNȚ i-a sugerat ca, a doua zi, să meargă la Palat, să discute cu regele Mihai I, admițând să semneze el armistițiul, Ion Antonescu a etalat unul dintre *factorii esențiali* care contraziceau toate calculele avansate de preopinentul său. Dar este preferabil să reținem din faimoasele ***ÎNSEMNĂRI DIN CELULĂ***, așternute de Antonescu în ceasurile imediat următoare arestării sale în după-amiaza de 23 august 1944, un pasaj exemplar în demonstrația noastră: *„Vecinătatea Rusiei, reaua ei credință față de Finlanda, Țările Baltice și Polonia, experiența tragică făcută de alții, care au căzut sub jugul Rusiei, crezându-i pe cuvânt, mă dispensează să mai insist”* - a punctat șeful statului român ca răspuns la sugestia lui I. Mihalache de-a se încrede, o dată mai mult, în *asigurările și propunerile de armistițiu URSS-România ale Moscovei,* susținute, cum se știe, de anglo-americani. Să ne fie îngăduit, în context, să apreciem că, în fundamentul ei, problema, atunci, ca și în trecut ori ca acum, era în vizor. În fond, problema atitudinii României față de asigurările Marelui Aliat de la Răsărit *s-a pus oricând în timpurile moderne. Încheierea nu poate fi decât una singură: Netăgăduit, ÎNCREDEREA constituie prioritatea absolută care a fost, este și rămâne pe agenda raporturilor româno-ruse. Iar aceasta, fără îndoială, după tot ceea ce experiențele veacurilor precedente au clădit și năruit cu sârg, precum doar în pagini de baladă!*

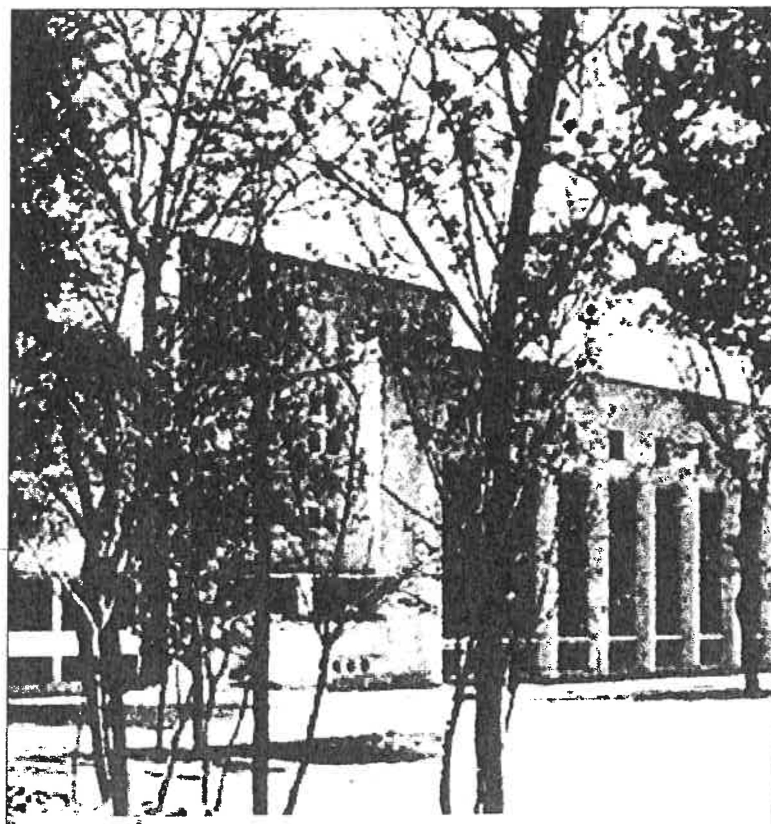
MEDALION GENERALUL RADU R. ROSETTI (II)

■ Prof. univ. dr. în istorie *MARIA GEORGESCU*

Din iulie 1919 a fost numit atașat militar pe lângă Legația română din Londra, unde a activat până în octombrie 1920 într-o perioadă deosebit de activă în care se derulau tratativele legate de încheierea păcii. Ca atașat militar a acționat pentru întărirea relațiilor peplan militar între cele două state, vizând îndeosebi domeniul înzestrării cu armament și echipament militar. Dar un aspect esențial al misiunii sale în capitala britanică l-a constituit susținerea intereselor românești legate de recunoașterea noilor granițe, implicându-se direct în campania de contracarare a acțiunii de propagandă și a celei diplomatice întreprinse și la Londra de Guvernul ungar pentru revizuirea condițiilor de pace în problema frontierelor înaintea semnării Tratatului de pace de la Trianon (4 iunie 1920). Prin contacte directe cu oameni politici și de cultură, fie cu ziariști de la principalele ziare și reviste, precum „Times", „The Manchester Guardian", „Balkan Review", „The New Europe", „The Daily Herald" ș.a., colonelul Rosetti a căutat cu fiecare prilej să argumenteze motivul intrării României în război, aportul său miitar, economic și politic la obținerea victoriei, legitimitatea unirii privonciilor românești Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș - acțiune împlinită în fapt prin Adunarea Națională de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918.

Având informație de la sursă directă, diplomatul Ciotori, care va continua la Londra (chiar la îndemnul lui Rosetti, cu acceptul guvernului de la București) negocierile cu reprezentantul sovietic Krassin, Rosetti transmitea, la 5 martie 1920, lui David Mitrany, de la „The Manchester Guardian" că „Litvinov s-a arătat gata a recunoaște reunirea Basarabiei, a înapoia tezaurul nostru de la Moscova și în genere a face o pace în bune condițiuni", considerând plin de speranță că problema Basarabiei era „ca rezolvată". [3] El și-a exprimat adesea și opțiunile personale în direcția continuării și definitivării acestor negocieri printr-un tratat bilateral, a cărui realizare o vedea posibilă în acea conjunctură internațională dificilă pentru Rusia. „Mi se pare că Ciotori a avut dreptate", îi scria la 22 martie 1920 lui Vintilă Brătianu, spunând că „cei mari se înțeleg cu Sovietele din Rusia și că trebuie să ne grăbim a face pace cu dânsele, cât au ele nevoie de asta, pentru că apoi, după ce vor face pace cu cei mari, nu se vor mai uita la noi". [4] În aceeași idee milita, câteva luni mai târziu, și pe lângă Al. Averescu, în calitatea acestuia de prim-ministru. [5] La 1 ianuarie 1924, Radu R. Rosetti a fost înaintat general de brigadă, continuând a servi, cu aceeași capacitate și râvnă, până în ziua când i s-a primit demisia din armată (31 ianuarie 1924), acțiune regretată și neînțeleasă de șefii săi direcți. După cum mărturisea el însuși, în anii postbelici se făcuse o greșeală înaintându-se masiv un număr mult prea mare de colonei la gradul de general, gestul său demonstrând că spiritul de dreptate și consecvența în păreri reprezentau valori de la care nu a abdicat niciodată.

Radu R. Rosetti a fost nu numai un bun profesionist în meseria armelor, ci și un intelectual de excepție, pentru care studiul istoriei și artei militare a poporului român a fost o pasiune și o misiune îndeplinite. Exeget serios și prolific, lucrările sale în acest domeniu îl definesc, fără tăgadă, ca pe un deschizător de drumuri și un specialist de prim rang, a cărui prezență s-a făcut simțită în cel mai înalt for științific al țării, Academia Română, în care a fost primit și unde a activat eficient și cu dăruire, din 1927, ca membru corespondent, și din 1934, ca membru titular.

Biblioteca Academiei Române, înființată la 6 august 1867, la conducerea căreia s-a aflat, în perioada 1935-1945, Radu Rosetti.

Ca orice intelectual de marcă, el s-a implicat și în procesul propășirii științei și culturii românești, punându-și în valoare atât calitățile de talentat și tenace cercetător, cât și de bun organizator, fie la conducerea Muzeului Militar Național (1924-1931), al cărui întemeietor a fost, fie a Bibliotecii Academiei Române (1935-1945), fie în fruntea Ministerului Educației și Culturii Naționale (27 ianuarie - 11 noiembrie 1941), într-un moment dificil, în care țara avea nevoie de reintronarea cu tact a ordinii, mai ales în instituțiile de învățământ, după rebeliunea legionară.

Opera științifică a generalului Rosetti include un număr impresionant de titluri și o varietate a tematicii abordate ce trezește admirația oricărui coleg de breaslă. Bibliografia completă, cuprinzând producția sa științifică până în 1938, întocmită chiar de autor [6], conține 35 de titluri de studii în limba română, 9 în franceză și 5 în engleză, precum și 26 de articole și conferințe pe teme istorice. Apărute în țară sau în străinătate, lucrările generalului Radu R. Rosetti au contribuit la o mai bună și mai corectă cunoaștere a poporului român și a istoriei sale.

Prin metoda de cercetare folosită, prin noutatea temelor alese și prin modernitatea abordării lor, prin profunzimea analizei, generalul Rosetti a deschis un făgaș nou, mai ales în cercetarea istoriei artei militare românești. Rezultatele muncii sale au fost valorificate mai ales într-o serie de comunicări și studii publicate în „Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice", iar o primă sinteză a realizat-o în 1935 într-un volum publicat în limba franceză, intitulat Essais sur l'art militaire des Roumains. Încununarea acestei munci științifice de-o viață o reprezintă lucrarea Istoria artei militare a românilor până la mijlocul veacului al XVII-lea, publicată în 1947 (de curând reeditată). El este teoreticianul războiului popular de

apărare al românilor, cel care a demonstrat pe o bogată bază documentară originalitatea și continuitatea artei militare românești, contribuțiile ei la îmbogățirea teoriei și practicii militare europene.

Cunoscând ca istoric valoarea unor mărturii de epocă în reconstituirea trecutului, generalul Rosetti a lăsat posterității și o operă memorialistică incitantă. Volumele sale de Mărturisiri, primele două apărute în anii 1940-1941 [7], cuprind elemente autobiografice și impresii asupra unei epoci ce a prefațat primul război mondial. În cel de-al treilea volum, publicat în 1997 [8], a realizat radiografia unei societăți în vreme de război (1914-1919), cu fapte înălțătoare de dăruire și eroism, dar și de lașitate, până la trădare. Alături de aceste amintiri se înscriu și caietele de însemnări zilnice, aproape 60, din care s-au mai păstrat doar 18 la Arhivele Naționale. Câteva fragmente din perioada 1938-1943 au fost deja editate în 1993. [9]

Ambasador în haină militară al cauzei naționale, oștean făcându-și datoria pe câmpul de luptă, scriitor și istoric militar, generalul Radu R. Rosetti a avut un destin tragic, asemănător cu al altor politicieni, militari și intelectuali români și datorat unor împrejurări politico-militare ce au marcat dramatic istoria poporului român. A murit în închisorile regimului comunist din perioada sovietizării României, la 2 iunie 1949, acuzat că ar fi colaborat la „crime de război", voit imaginare și nedovedite. Din păcate, nici onoarea militară, nici aura științifică, nimic din ce-a clădit, n-au contat în fața unei justiții dominate de interese politice străine ostile României.

Note

1) Vezi pe larg General Radu R. Rosetti, Mărturisiri (1914-1919), ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Maria Georgescu, București, 1997.
2) Vezi Arhivele Militare Române, fond Memorii, Generali bătrâni, dosarul nr. 6.
3) Biblioteca Academiei Române, Colecția de Manuscrise, Arhiva General Radu R. Rosetti; XVIII, varia 1, p. 33.
4) Ibidem, f. 167.
5) Ibidem, f. 217, 352.
6) General Radu R. Rosetti; Familia Rosetti, vol. 1, Coborâtori moldoveni ai lui Lascaris Rousaitos, București, 1938, p. 257-259. Într-o enumerare sumară nu putem să nu amintim: Partea luată de Regimentul 47/72 infanterie în războiul pentru întregirea neamului (1923); Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan cel Mare (1925); Partea luată de armata română la războiul din 1877-1878 (1926); Un episod din anii 1848-1849 în Transilvania. Apărarea Munților Apuseni în primăvara și vara anului 1849 (1927); Câteva extrase din presa engleză 1877-1878 (1927); Notele unui ofițer norvegian înaintea și în timpul războiului de neatârnare 1876-1878 (1928); Relații anglo-române în perioada războiului din 1877-1878 (1928); Rapoarte daneze asupra războiului din 1877-1878 (1928); Știri mărunte și note relative la istoria armamentului la noi. Când s-a adoptat steagul tricolor la noi (1930); Despre unele preziceri recente ale locurilor bătăliilor de la Dojești, Vaslui și Scheia (1933) și multe altele la fel de importante. Dintre lucrările elaborate ulterior publicării bibliografiei trebuie adăugate măcar: Participarea populației civile la războiul din 1877-1878 (1941). Garda națională. Scurt istoric. Rostul ei în războiul din 1877-1878 (1943); Artileria în trecutul românesc (1943); Care au fost adevăratele efective ale unor armate în trecut (1943); Făuritori de seamă ai neatârnării României (1946) ș.a.
7) General Radu R. Rosetti, Mărturisiri, vol. I, București, 1940; vol. II, București, 1941.
8) Idem, Mărturisiri (1914-1919). Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Maria Georgescu, București, 1997.
9) Radu R. Rosetti, Pagini de jurnal. Ediție îngrijită de Cristian Popișteanu, Marian Ștefan, Ioana Ursu, București, 1993.

ÎNCHISOAREA DE LA PITEȘTI – „INSULA ORORII ABSOLUTE" A GULAGULUI ROMÂNESC

■ MARIUS PĂDURARU, NICOLAE VOICU

Acordul de procentaj Churchill – Stalin, stabilit la Moscova în 9 octombrie 1944, avea să conducă la instaurarea comunismului în România pentru mai bine de patruzeci de ani, cu toate flagelurile sale. A fost posibilă astfel, și extrem de necesară în viziunea promotorilor *luminii de la răsărit*, extinderea la vest de Prut a Arhipelagului Gulag, denumire cu notorietate universală după apariția cărții cu același nume aparținând lui Aleksandr Soljenițîn. La noi, așa cum sublinia Virgil Ierunca, acesta s-ar putea numi Arhipelag M.A.I. Avatarurile sale aveau să fie cunoscute între 1945 și 1989 de circa 1 131 000 deținuți politici, din care peste 500 000 au căzut victime închisorilor și lagărelor de muncă.

Una dintre cele mai cumplite închisori, mai ales în perioada de consolidare a regimului comunist a fost cea de la Pitești. Aici, între 6 decembrie 1949 și august 1952, s-a desfășurat așa numita *reeducare*, având ca scop distrugerea psihică a individului, în speță, a viitoarei elite a societății românești, studențimea. *Fenomenul Pitești*, așa cum este cunoscut în istoriografia de specialitate aflată într-un continuu progres, cum de altfel era și firesc, a fost ulterior extins și la alte închisori politice din România. Având ca punct de plecare ideile ce rezidă din *Poemul pedagogic* al lui Makarenko, cărora inițiatorii experimentului le-au găsit aplicabilitate prin provocarea unei torturi neîntrerupte, acestea s-au materializat (într-o primă fază) prin punerea torționarului în aceeași celulă cu cel torturat, spre a nu i se îngădui victimei nici o pauză. Infractorul-torționar era conștient că singura lui șansă este aceea de a contribui, sub aripa proteguitoare a partidului, la „salvarea" celor care ca și el, s-au abătut de la drumul cel bun. Inițiatorii reeducării, au fost generalul Aleksandr Nicolski, comandantul suprem al Securității în vremea celui de al patrulea guvern Groza (1948-1952), dar și ulterior, sub tutela miniștrilor Teohari Georgescu și Avram Bunaciu. Cu acordul tacit al acestuia, recunoscut în epocă drept cel mai mare torționar, depășit poate doar de Țurcanu, precum și al adjuncților săi, coloneii Dulgheru și Sepeanu la București, la Pitești dându-și concursul directorul penitenciarului, căpitanul Dumitrescu și locotenentul politic Marina, dispăruți ambii, poate fiindcă știau prea multe la terminarea experimentului, când sunt transferați la Mărgineni și Văcărești, respectiv Brașov. Scopul reeducării de la Pitești a fost distrugerea forțelor vii ale unor eventuale mișcări politice anticomuniste, dar mai ales anihilarea *metodică*, și fără posibilitate de recuperare a forței de opoziție a întregului tineret deținut.

Alegerea Piteștilor ca loc de inițiere a acestui experiment a fost determinată de situarea clădirii închisorii în afara orașului și departe de orice locuință, ceea ce oferea un mediu prielnic pentru schingiuiri, nici un strigăt neputând fi auzit de cineva.

Grupurile întemnițate la Pitești erau variate atât ca orientare politică, cât și ca pregătire ideologică. Cei mai mulți dintre studenți erau legionari și țărăniști, urmați de liberali și monarhiști. Încadrarea acestora se făcea din punct de vedere administrativ după cea făcută la pronunțarea sentinței. Se creaseră astfel patru categorii. Din cea dintâi făceau parte studenții reținuți fără sentință judecătorească, pe simplă bază de caracterizare politică. Din lipsă de dovezi împotriva lor nu s-a putut pronunța o hotărâre judecătorească, dar, cu toate acestea, au fost obligați să facă până la șase-șapte ani de închisoare! A doua categorie îi includea pe cei întemnițați în urma unor delicte minore: nedenunțare, favorizare, adăpostire, aderare fără activitate sau simplă suspiciune motivată de o afirmație. Majoritatea fără a avea orientare politică, fiind însă victimele propriilor revolte, fie ale circumstanțelor, fie ale „fabricilor de organizații subversive" create special pentru a de lucru anchetatorilor, dar mai ales pentru a menține „ascuțită" vigilența cadrelor. Erau pedepsiți cu închisoare corecțională de circa trei – cinci ani. Cea de a treia categorie cuprindea studenții vinovați de „uneltire împotriva ordinii sociale" cu pedepse între opt și cincisprezece ani de temniță grea. Din aceasta făceau parte aproape toți cei închiși. Ultima categorie era cea mai defavorizată. Dacă cei din primele trei categorii puteau trimite, o dată pe lună, câteva rânduri cenzurate celor de acasă și, la același interval de timp, beneficiau de un pachet ce varia între trei și cinci kilograme, componenții celei de a patra erau lipsiți de aceste privilegii. Aceștia primeau între zece și cincisprezece ani de muncă silnică și erau șefii de grupuri și personalități din lumea studențească, a căror opinie cântărea greu între colegii de breaslă.

Factorii primordiali, necesari menținerii vieții, cum ar fi alimentația, igiena, medicamentele, erau total deficitari, ultimele fiind total inexistente. Deși administrația penitenciarului prevedea o alimentație zilnică de 1800 de calorii, în realitate, hrana acordată nu depășea 700-800 de calorii.

Printre instrumentele (călăii sau torționarii) prin care s-a trecut la aplicarea experimentului Pitești s-a remarcat

După mai bine de o jumătate de secol, supraviețuitori ai *Experimentului Pitești*. În fundal, Camera 4-Spital.

Eugen Țurcanu, originar din regiunea Rădăuți, student la Facultatea de Drept. Deși făcuse parte din Frățiile de Cruce, trecuse repede la comuniști unde i se întrezărea o excelentă carieră diplomatică (urma să fie numit ambasador la Berna). Printre colaboratorii săi s-au aflat Popa Alexandru, zis Popa Țanu, Livinski, Mărtinuș, Nuți Pătrășcanu, aceștia fiind legionari, la care s-au adăugat național-țărănistul Titus Leonida, socialistul Cori Gherman, precum și evreii sioniști Fuchs și Steiner. Aceștia din urmă, precum și Bogdănescu (torționarul de la Canal), Enăchescu care și-a torturat propriul unchi până ce acesta a scuipat sânge, Dan Diaca, recunoscut pentru celebra lovitură la ficat ce-i purta numele.

Experimentul Pitești a debutat în *camera patru- spital*, numită așa pentru că era destinată inițial bolnavilor, aflată în partea de nord a corpului închisorii, la parter. Aici sunt mutați într-o seară, pe la jumătatea lunii noiembrie a anului 1949, cincisprezece deținuți dintre cei mai refractari, conduși de monarhistul Sandu Angelescu. Aceștia întâlnesc alți cincisprezece colegi de suferință, aflați mai dinainte în această încăpere, de fapt grupul condus de Țurcanu, cărora li se destăinuiesc ca unor prieteni. În condițiile date, totul decurge normal, până la 6 decembrie 1949, când se declanșează *prologul* experienței de la Pitești. Pe motiv că Angelescu purta un pulover verde – în opinia unui gardian –, simbol legionar, este nevoit să se dezbrace. În celulă fiind foarte frig, Angelescu îl înjură pe gardian, cu care, spre stupoarea sa și a grupului pe care-l conducea, se aliază Țurcanu. Între cei treizeci de deținuți se încinge o bătaie generală. Întrucât izbânda era de partea grupului lui Angelescu, de partea torționarilor au intervenit gardienii, pe motiv că Țurcanu propusese adversarilor să intre în organizația fondată de el și de tovarăși săi – O.D.C.C. (Organizația Deținuților cu Convingeri Comuniste) –, iar aceștia refuzaseră, mai mult, declanșaseră încăierarea. Fără îndoială că totul fusese stabilit dinainte. Începuse reeducarea de la Pitești. În aplicarea acesteia se disting patru etape: *demascarea externă*, fază în care deținutul trebuia să-și arate loialitatea față de partid și de organizația O.D.C.C., denunțând tot ceea ce știa și ascunsese până atunci Securității. Urma *demascarea internă*, în care trebuiau indicate toate relațiile care-l ajutaseră pe condamnat să reziste în interiorul închisorii. Se continua cu *demascarea morală publică*, în care trebuiau renegate valorile perene ale osânditului: familia, Dumnezeu – dacă era credincios - iubita sau soția, prietenii, pe el însuși. Numai atunci reeducatul era pregătit să intre în ultima fază, *conducerea procesului de reeducare a celui mai bun prieten al său*. În urma reeducării veghează îndeaproape de Eugen Țurcanu, toate victimele au devenit călăi-schingiuitori, mulți depășindu-și *profesorii*.

Metoda optimă de atingere a scopului scontat a fost tortura sistematică, în realizarea căreia torționarul-șef era expert. Închisoarea de la Pitești poate candida cu brio la un loc fruntaș în Guiness Book din acest punct de vedre. Pe lângă ceea ce s-a petrecut aici, *fecioara de fier, pisica cu nouă cozi, arderea pe rug, tragerea în țeapă* ori *tragerea pe roată*, cunoscute metode de tortură, care însă aduceau în

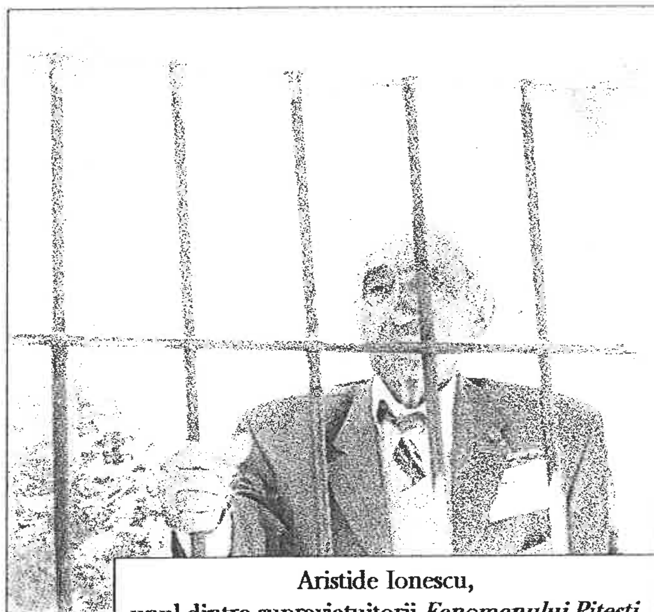
câteva ore moartea victimei, și cărora, de altfel, le putem găsi „scuza" de a se fi produs într-un ev mediu numit, pe bună dreptate, din acest punct de vedere „întunecat", atrocitățile de la Pitești n-au fost egalate decât, poate, de metodele GESTAPO-ului și ale NKVD-ului. Enumerăm în continuare câteva dintre aceste atrocități și umilințe la care avea să fie supusă speranța intelectualității române la mijlocul secolului trecut, când valorile umane erau cu totul altele decât cele medievale: arderea corpului cu țigara, ceea ce a condus, de pildă, la necrozarea feselor și practic la separarea acestora de corp, obligația de a mânca gamele cu fecale, care, după ce erau vomate, erau siliți să le ingurgiteze din nou, „botezarea" în fiecare dimineață în hârdăul cu urină și fecale, în timp ce cei din jur psalmodiau formula botezului, obligația de a mânca „porcește", din poziția în genunchi cu mâinile la spate, gamelele se spălau cu limba, pentru că apa din celulă era folosită numai de cei care fuseseră reeducați, bătaia cruntă până ce deținutul urina sânge etc. Fără îndoială că aceste metode i-au determinat pe mulți să se sinucidă. Măsurile de siguranță luate de gardieni au făcut ca acest lucru să fie practic imposibil, la Pitești fiind semnalată o singură sinucidere, prin aruncarea unui student, Șerban Gheorghe, de la Murfatlar, în golul din spirala scării, în timp ce era escortat la baie. La două săptămâni după acest eveniment, când a venit din nou rândul la baie, între etaje fusese întinsă o plasă.

Studenții reeducați aveau să fie trimiși la Canal, Gherla, Ocnele-Mari și Târgu-Ocna pentru a experimenta și aici procedeul, inclusiv asupra oamenilor în vârstă.

Dumitru Bacu, autorul primei lucrări dedicate *reeducării* de la Pitești, aflat în mai 1953 la Gherla, redă avertismentul primit din partea unui student la filozofie, extrem de grăitor credem noi, pentru modul în care se acționase asupra dezumanizării acestei categorii sociale de prim-rang a societății românești, transformată, prin umilință și bătaie – deși ambele substantive sunt prea serbede pentru a putea reda, nici măcar imagina la prima vedere, odioasele crime săvârșite în acest scop –, într-un docil, servil și foarte eficient instrument al puterii. O parte a acestor tineri, foarte puțini însă, a mai putut găsi uneori, riscând enorm, o teribilă tărie de caracter să-și poată avertiza un tovarăș de suferință: „Să vă feriți de mine! Eu sunt student. Și asta trebuie să vă spună mult. Să vă feriți nu numai de mine, ci de toți studenții. Mai ales de cei care vă sunt prieteni. Pot să vă facă mult rău, mai ales pentru că nu puteți distinge sub masca pe care fiecare o poartă și care la unii a devenit chip ce abis ne desparte de ceea ce am fost nu demult sau ceea ce am vrut să fim".

Moartea torționarului-șef și a unora dintre complicii săi a survenit în 1953, după moartea lui Stalin, fiind executați în ascuns. Înainte de a fi ucis, Țurcanu a scris o amplă declarație (de circa două mii de pagini), o confesiune a monstruozităților comise, care însă a *„dispărut"* în arhivele Securității. Nicolski, adevăratul inițiator al crimelor de la Pitești, a murit la adânci bătrâneți, după Revoluția română din decembrie 1989, fără a i se mai cere vreo socoteală pentru meritele sale incontestabile la instalarea regimului stalinist în România.

Evenimentele petrecute în închisoarea de la Pitești la mijlocul veacului trecut i-au conferit în cadrul Arhipelagului Gulagului românesc un rol aparte, de departe cel mai nefast, acela de „insulă a ororii absolute, cum alta n-a mai fost în întreaga geografie penitenciară comunistă", așa cum just aprecia, încă din 1981, Virgil Ierunca, într-o primă lucrare apărută la Madrid, dedicată subiectului.

Aristide Ionescu, unul dintre supraviețuitorii *Fenomenului Pitești.*

Bibliografie

BACU, Dumitru, *Pitești, centru de reeducare studențească,* Ed. Atlantida, București, 1991.

FRUNZĂ, Victor, *Istoria stalinismului în România,* Ed. Humanitas, București, 1990.

IERUNCA, Virgil, *Fenomenul Pitești,* ed. a II-a, Ed. Humanitas, București, 1991.

MERIȘCA, Costin, *Tragedia Pitești,* Ed. Institutul European, Iași, 1997.

MUNTEANU, Ioan, *La pas prin „reeducările" de la Pitești, Gherla și Aiud,* Ed. Majadahonda, București, 1997.

PORUMBOIU, Arthur, *Patrulaterul cenușiu. Imagini zguduitoare trăite în închisoarea de la Pitești,* Edit. Ex Ponto, Constanța, 1998.

RĂDULESCU, Mihai, *Dumnezeule al meu, de ce m-ai părăsit? Reeducări camera 4 spital, Pitești,* Ed. Ramida, București, 1993.

STĂNESCU, Mircea, *Reeducarea totală. Fenomenul Pitești,* în „Revista de cercetări sociale", 1995, 2, nr. 2, pp. 51-59.

VOINEA, Octavian, *Masacrarea studențimii române în închisorile de la Pitești, Gherla și Aiud. Mărturii.* Redactare de Gheorghe Andreica, Ed. Majadahonda, București, 1996.

NICOLAE CEAUȘESCU
Primii pași pe calea afirmării politice (1933-1946)

■Prof. *MIRELA PANDREA,* Școala „Vladimir Streinu"- Teiu

La mai bine de 15 ani de la moartea sa, Nicolae Ceaușescu rămâne o personalitate deosebit. de controversată a istoriei noastre naționale. Din această cauză istoricii au scris adesea cu patimă, referindu-se la rolul jucat de către fostul dictator în conducerea destinelor naționale românești. De aceea se impune realizarea unei analize „sine ira et studio", a vieții și faptelor fostului șef al statului român. Scopul succintului nostru articol nu este acela de a elucida cauzele și impactul acțiunilor politice ale lui Nicolae Ceaușescu ci, așa după cum sugerează și titlul, de a evidenția principalele etape care au marcat evoluția politică a liderului de partid și de stat.

Născut la 26 ianuarie 1918, într-o modestă familie de țărani olteni, la Scornicești, Nicolae era al treilea din cei zece copii (șapte băieți și trei fete) ai Alexandrei și lui Andruța Ceaușescu[1].

La vârsta de șapte ani a devenit elev la școala primară din satul natal. După cum apreciau contemporanii săi, „era destul de ager la minte. Ieșeau din comun (ca și la frații și surorile sale) ochii: incandescenți, străpungători, gura cu buze groase trasate ferm, întotdeauna închisă, schițând un surâs ca o curiozitate sceptică, nasul masiv cu nări ample, părul des, cârlionțat"[2]. Din cauza sărăciei și a lipsei oricărei perspective, în 1928 a luat calea Bucureștiului pentru a învăța meseria de cizmar în atelierul particular al lui Alexandru Săndulescu – atelier situat pe Calea Victoriei nr. 89 și frecventat de cei care împărtășeau ideile extremei stângi. Ulterior, după ce a fost dat afară de mai mulți patroni, s-a stabilit în 1932 pe Calea Șerban Vodă, la cumnatul său Rusescu Nicolae[3].

În împrejurări insuficient elucidate, Ceaușescu a devenit, în anii 1933-1934, unul dintre turbulenții adepți ai insignifiantului partid comunist din România, scos în afara legii încă din 1924 datorită afilierii sale la Comintern și a politicii antinaționale pe care o promova.

Arestat, pentru prima oară la 23 noiembrie 1933, pentru „incitare la grevă, răspândire de afișe împotriva ordinii de stat", Ceaușescu intră în rândurile U.T.C. Un an mai târziu a fost din nou arestat, întrucât s-a deplasat la Craiova unde se judeca recursul instigatorilor grevei politice de la Grivița din februarie 1933, având misiunea de a prezenta un protest împotriva „odioasei înscenări judiciare intentate conducătorilor luptelor proletare". Eliberat în cursul aceluiași an, el apare în documentele Siguranței din 1936 ca secretar regional al U.T.C din Valea Prahovei. La începutul aceluiași an, fusese arestat în comuna dâmbovițeană Ulmi împreună cu alți tineri comuniști. Interesant este faptul că, potrivit propriei mărturii, arestarea sa a fost absolut întâmplătoare, deoarece în declarația dată la poliție preciza că „ Am venit la prietenul meu (Gheorghe Dumitrache – n.n.) singur, fiind șomer, ca să stau singur până oi găsi de lucru în Târgoviște (....) am fost arestat, ne găsind nimic la mine jandarmii"[4].

Judecat în cadrul procesului de la Brașov din vara anului 1936, Ceaușescu a fost condamnat la 2 ani închisoare și la 2000 de lei amendă pentru insultarea Curții[5]. Eliberat din închisoarea Doftana, în decembrie 1938, i s-a fixat domiciliul obligatoriu la Scornicești dar, încălcând interdicția autorităților, a plecat spre capitală unde a luat parte la manifestația organizată de autoritățile carliste la 1 Mai 1939. Cu acest prilej a întâlnit-o pe Elena Petrescu, cea care avea să-i devină soție în 1945[6]. În vara aceluiași an a urmat, la Ploiești, cursurile Școlii de cadre a Partidului Comunist, aceasta fiind de astfel singura școală pe care a frecventat-o, cu excepția celei primare.

Nu se va bucura însă de o prea lungă perioadă de liberatate, întrucât, pe fondul acțiunilor întreprinse de reorganizare a unor comitete regionale ale U.T.C și în contextul tragic al dezmembrării României Mari - fapt pe care comuniștii îl considerau ca fiind favorizant răsturnării vechiului regim și instituirii unei noi ordini sociale –, Ceaușescu, a fost din nou arestat, trecând în perioada iunie 1940 – august 1944 prin penitenciarele Văcărești, Jilava, Caransebeș și Târgu Jiu. În ultimul dintre acestea s-a aflat în preajma lui Gheorghe Gheorghiu – Dej, căruia îi va executa cu docilitate ordinele, pe fondul regimului mai

mult decât relaxat existent aici, regim ce i-a permis lui Dej să-și organizeze o „veritabilă curte" după modelul celor regale. Această lungă perioadă de detenție i-a facilitat viitorului lider comunist un acces mai profund la ideologia

1944. Între militanți comuniști

comunistă, constituind baza pregătirii teoretice de mai târziu.

Eliberat cu puțin timp înainte de 23 august 1944 (la 6 august), Ceaușescu reapare în public alături de Gheorghe Apostol, Petre Constantinescu – Iași și Constantin Agiu la o săptămână după lovitura de stat „așteptând la bariera Colentina apariția Armatei Roșii". Cu acest prilej a fost organizat, în cinstea ostașilor sovietici, un miting la care a luat cuvântul și Nicolae Ceaușescu. În acest prim discurs al carierei sale politice, el arăta printre altele că „în numele C.C. al U.T.C., în numele tineretului român vă salut și vă urez bun venit. Prin lupta voastră ați ajutat poporul român să dărâme guvernul trădătorului Antonescu....Tineretul român vă primește frățește". În aceeași perioadă a devenit secretar al C.C. al U.T.C.[7].

Pe fondul acțiunilor întreprinse de către sovietici în vederea instaurării comunismului în România, ascensiunea politică a lui Ceaușescu n-a mai cunoscut nici o stavilă; astfel, cu prilejul Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945, el devenind membru supleant al C.C.

În primăvara anului următor era numit, pentru o scurtă perioadă de timp, secretar cu problemele organizatorice la Comitetul Regional din Constanța, în condițiile în care primul secretar de acolo fusese destituit în urma unei greve a docherilor din port[8]. După o lungă campanie electorală marcată de numeroase violențe la care a fost supusă opoziția, comuniștii și aliații lor din Blocul Partidelor Democratice au obținut cu sprijinul sovieticilor și prin fraudarea masivă a voinței electoratului o controversată victorie în ciuda unui succes aparent zdrobitor. Cu prilejul acestor alegeri, Ceaușescu a devenit deputat de Olt ajungând, încă de la începutul lunii noiembrie, secretar al Comitetului Regional de partid Oltenia[9].

Succesul obținut cu acest prilej a marcat în mod indubitabil viitoarea sa ascensiune politică în condițiile în care drumul „ales și urmat de Ceaușescu a fostul drumul spre o putere personală absolută, pavat cu răbdare, inteligență, viclenie și multe capcane, în care s-au poticnit toți pretendenții reali sau presupuși la putere. Răbdarea l-a făcut să aleagă politica pașilor mărunți; inteligența – să înlocuiască răul manifest al anilor '50 cu o relativă destindere; viclenia – să satisfacă, mai întâi, deopotrivă, orgoliile prietenilor și ale rivalilor, ca numai apoi, «când strugurii s-au copt», să-i trimită, pe rând, departe de centrul de putere", după cum aprecia cu justețe un alt fost lider comunist, Silviu Curticeanu[10].

---

[1] Ion Petcu, *Ceaușescu un fanatic al puterii. Biografie neretușată*, București, Ed. Românul, 1994, p. 23; Catherine Durandin, *Nicolae Ceaușescu. Adevăruri și minciuni despre un rege comunist*, București, Ed. Nemo, 1991, p. 18; Thomas Kunze, *Nicolae Ceaușescu. O biografie*, București, Ed. Vremea, 2002, p 21

[2] Ion Petcu, op. cit.

[3] Ibidem 29-31, Thomas Kunze, op. cit, p 35-37

[4] Apud. Ion Petcu op.cit. p. 61-66

[5] Catherine Durandin, op. cit. p. 32

[6] Ion Petcu, op. cit. p. 94-95

[7] Ibidem, p. 117 -120

[8] Ibidem. P. 134

[9] Catherine Durandin, op. cit. p. 51

[10] Silviu Curticeanu, *Ceaușescu, drumuri eșuate* în *„Dosarele Istoriei*", anul VI, nr. 5 (57), 2001, p. 52.

Nicolae Ceaușescu de la socialismul realist la dictatură

■ prof. *MARIUS CÂRJAN*, Colegiul Național „Zinca Golescu"

Anul de grație 1948....

Începând cu luna martie a anului 1948, Ceaușescu, devenit între timp adjunct al ministrului Agriculturii, a răspuns de colectivizarea forțată a agriculturii. În anul 1950, a trecut la conducerea Ministerului Apărării. Dar adevărata sa ascensiune politică s-a declanșat o dată cu preluarea puterii de stat de către Gh. Gheorghiu Dej, în anul 1952. Astfel, Ceaușescu a devenit membru al Biroului Politic al P.C.R. și, pentru o perioadă de aproape 10 ani, a decis politica de personal din cadrul partidului (1955-1965). La două zile după moartea lui Gh. Gheorghiu Dej, pe data de 23 martie 1965, presa anunța „alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu" în funcția de prim-secretar al C.C. al PMR, Ceaușescu devenind ulterior, pe rând, secretar general al C.C. al P.C.R. (1965-1969) și secretar general al P.C.R. (1969-1989).

În umbra lui Gheorghe Gheorghiu-Dej...

Asemeni predecesorului său, Ceaușescu a evoluat pe linia consolidării suveranității, respingând planurile sovietice care rezervau României rolul de sursă de produse agricole și materii prime pentru economia blocului estic. Aceeași opoziție demonstrativă față de U.R.S.S. a dovedit-o și în relațiile externe, în cadrul cărora una dintre cele mai tranșante atitudini a luat-o condamnând intrarea trupelor Pactului de la Varșovia în Cehoslovacia (august 1968).

Prin politica promovată - „de deschidere față de toate țările" - Ceaușescu și-a atras nu numai o relativă simpatie, ci și sprijinul financiar al Vestului.

După anul 1974 are loc transformarea conducerii asigurate de el într-o dictatură. Într-o perioadă de 7 ani, Ceaușescu și-a asigurat puteri nelimitate în cadrul statului. După modificarea Constituției în anul 1974, care a marcat transformarea formală a României într-o „Republică Socialistă", Ceaușescu deținând din acel moment și funcția de președinte al statului, a început să fie tot mai des invocat sub denumirea de „Conducătorul", susținută în fiecare dintre aparițiile sale publice de prezența însemnelor tradiționale ale puterii deținute: sceptrul și eșarfa tricoloră. În cele mai importante funcții de partid și de stat au fost numiți membrii familiei sale, iar prima care s-a bucurat de aceste atenții a fost soția sa, Elena Ceaușescu. Din acest punct de vedere, disidentul român Virgil Tănase aprecia într-un articol parizian, în anul 1982 că: „Societatea românească funcționează pe principiul vasalității familiale. Nimic mai avantajos pentru putere decât să controleze părți întregi ale societății prin intermediul rudelor sale, care sunt parteneri inofensivi, cu atât mai mult cu cât reprezintă oglindiri ale puterii...". La aceste măsuri s-a adăugat poliția politică secretă, Securitatea, restructurată de el în vederea exercitării unui control total asupra populației și a înăbușirii, uneori prin cele mai brutale măsuri, a oricăror forme de opoziție.

Controlul puterii de stat se exercita în toate domeniile vieții sociale, inclusiv în domeniul istoriografiei. Spre exemplu, cu ocazia aniversării zilei de naștere a dictatorului în luna ianuarie a anului 1988, propaganda comunistă se realiza prin intermediul binecunoscutei reviste de istorie Magazin istoric. Numărul din luna respectivă îi era consacrat în totalitate lui Nicolae Ceaușescu, considerat *„ctitorul României contemporane"*, iar Elena Ceaușescu *„eminentă personalitate a științei și politicii contemporane - academician doctor inginer"*.

În anul 1981, Ceaușescu a decis să treacă la achitarea rapidă a întregii datorii externe, considerând că astfel va asigura deplina independență și prosperitate a țării, care trebuia să nu mai depindă de condiționările băncilor occidentale. Forțarea exportului și reducerea importului pentru obținerea unor excedente ale balanței de plăți, necesare pentru achitarea datoriei externe, au produs secătuirea economiei naționale, o degradare a competitivității produselor românești, iar populația a fost supusă unui regim de viață umilitor (aprovizionarea cu alimente pe bază de rații, întreruperea frecventă a furnizării energiei electrice, în timp ce, în sezonul rece, temperatura din apartamente ajunsese la 12 şC).

După anul 1985, din cauza numeroaselor încălcări ale drepturilor omului semnalate în decursul timpului, s-a accentuat starea de izolare politică a României. Ajutoarele financiare vestice au început să sosească tot mai sporadic, iar discrepanța între imaginea obsedantă a unui stat puternic industrializat și realitate a devenit tot mai evidentă.

La o lună după ce delegații la Congresul al XIV-lea al P.C.R. îl aclamaseră pe Ceaușescu, numindu-l „erou între eroii neamului", populația, în cadrul unor manifestații publice declanșate inițial la Timișoara și apoi în București (22.12.1989), a cerut înlăturarea sa de la putere. După ce forțele armate i-au retras sprijinul, Conducătorul și soția sa au încercat să scape prin fugă. Au fost prinși peste două zile și, judecați de către un tribunal militar în Târgoviște, condamnați la moarte și executați în ziua de Crăciun a anului 1989. Abia după dispariția celor doi, opinia publică internațională a avut ocazia să cunoască îndeaproape adevăratele proporții ale abuzurilor comise în cursul regimului impus de Nicolae Ceaușescu, care, până în ultima clipă a desfășurării procesului său, a contestat vehement competența completului de judecată.

După prăbușirea regimului comunist, misiunea istoricilor consider că este aceea de a realiza o abordare obiectivă în ansamblu a regimului politic al lui Nicolae Ceaușescu, evitându-se eroarea de a se pune accent doar pe latura pozitivă sau negativă a acestuia.

„DIVERSIUNEA" DE LA CABANA PADINA, UN EPISOD SEMNIFICATIV DIN REZISTENȚA ARMATĂ ANTICOMUNISTĂ

■ *GRIGORE CONSTANTINESCU*

Referindu-se la Rezistența armată anticomunistă, remarcabilul istoric englez Dennis Deletant considera, pe baza unei analize absolut obiective, că a constituit, în esență, *„un fenomen spontan, având un țel comun, acela de a nu se supune consecințelor comunizării României. Formațiunile de partizani nu reprezentau o amenințare majoră pentru puterea comunistă,deși, atâta vreme cât rămâneau în libertate, subminau pretenția regimului de a deține controlul deplin al țării...*

Formațiunea care a supraviețuit cel mai mult a fost cea a «Haiducilor Muscelului», menționată și sub numele de „Partizanii libertății".

Rezistența armată anticomunistă de pe versanții sudici ai Munților Făgăraș se situează, prin intensitatea operațiunilor organizate, prin durata considerabilă a activit?ții grupului de partizani [1948-1958] și prin aria geografică în care au acționat membrii săi, printre manifestările antitotalitariste de amploare din România.

Reluând acuzațiile sentinței profund incriminatoare nr. 107/1959, se constată că acțiunea diversionistă a grupului „Partizanii libertății" de la Cabana Padina din Munții Bucegi a fost de o amploare fără precedent, implicând participarea unui colectiv numeric apreciabil, de peste o sută de cursanți care se specializau într-o școală organizată de către Consiliul Central al Sindicatelor – „organul de conducere superior, unic, al sindicatelor din R.P.R., între două congrese", școală ce avea ca obiectiv special „pregătirea unor conducători de colective turistice", bineînțeles, selecționați pe criterii partinice de total atașament pentru partidul comunist.

Ecoul diversiunii partizanilor va fi, din această cauză, fulminant în epoca dominată de sistemul totalitar. Potrivit Sentinței criminale nr. 107 din 19 mai 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militare: *„La începutul lunii august 1952, membrii bandei Arnăuțoiu Toma, fiind informați de unele elemente de sprijin că sectorul în care acționau e, era cercetat de organele de securitate, au luat hotărârea ca să-și schimbe locul de activitate și de a săvîrși mai multe acte teroriste în munții Bucegi, cu scopul de a deruta urmărirea lor de către organele de stat și de a creia o atmosferă de temere și în rîndurile cetățenilor din acel sector. Punînd în aplicare acest nou plan, inculpatul Arnăuțoiu Toma împreună cu ceilalți membri ai bandei au săvîrșit unele atacuri la stînele și lucrările silvice situate pe rîul Dîmbovița, după care deplasîndu-se în munții Bucegi, în noaptea de 17-18 august 1952 au atacat cabana turistică din muntele Padina.*

Înconjurînd cabana și fixînd posturi de pază înarmată, teroriștii au pătruns în cabană și după ce au identificat personalul administrativ, sub amenințarea armelor au controlat registrele de evidența turiștilor veniți la odihnă, informîndu-se despre fiecare pentru a descoperi organele de securitate și membrii de partid. Ei au controlat fiecare cameră în parte și au terorizat peste 100 de turiști parte din aceștia fiind jefuiți de ei, după care au jefuit din magaziile cabanei însemnate cantități de alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte și bani. [Dosar 1220/59].

„Atacul" de la cabana Padina din Munții Bucegi nu a fost, așadar, un „atac" condiționat exclusiv de asigurarea aprovizionării cu alimente pentru iarnă, ci și o demonstrație de forță, într-un context politic în care speranțele în răsturnarea unui regim impus prin măsuri represive se diminuaseră considerabil.

Atacul diversionist de la cabana Padina – situată la altitudinea de 1525 m, în Munții Bucegi – a implicat o mobilizare exemplară a partizanilor în vederea respectării integrale a misiunilor fiecăruia. Planul de atacare a cabanei prevedea – în relatarea lui Toma Arnăuțoiu – încercuirea obiectivului de către Petre Arnăuțoiu, Constantin Jubleanu și Maria Plop, în timp ce el și Ion V. Marinescu urmau să acționeze în interior.

În seara zilei de 16 august 1952, partizanii trec din Muntele Padina în Muntele Lăpticiu, vizavi de cabana Padina, pe care o supraveghează în tot cursul zilei următoare, pentru a observa dacă armata este prezentă în zonă... Asigurându-se de o „liniște" cel puțin temporară, locotenentul Toma Arnăuțoiu și studentul în medicină Ion V. Marinescu merg, în jurul orei 22, la bufetul cabanei.

Cabanierul Ion T. Vila, originar din Pietroșița, era la recepție, împreună cu soția sa, Aurelia, și cinci chelnerițe... Cabanierul a fost întrebat de partizani dacă, în cabană, are „ceva armată"... Ion T. Vila îi confirmă că sunt patru ofițeri de la M.F.A., care se culcaseră deja... În acel moment, în cabană erau cazate, conform declarației lui, circa 150 de persoane...

Partizanii cer registrul de intrări-ieșiri și cartoteca cu legitimații. Cabanierul se opune însă, solicitându-le să se legitimeze...

Deconspirându-și identitatea de grup, cei doi partizani amenință cu aruncarea cabanei în aer, în eventualitatea că nu dă curs cererilor lor. Cabanierul, de frică, cedează... Partizanii fac un control sever în actele solicitate. Își notează selectiv „unele persoane și, în special, numele evreilor" (sperau, poate, să-l găsească acolo pe Nicolski, șeful Securității, sau un altul de teapa lui !).

Apoi, îi cer cabanierului cheile de la magazie, unde merg însoțiți de dr. Ovidiu Popescu și de Mircea Gheorghiu, responsabilul colectivului sportiv cazat la cabană. Din magazie, sustrag 250 kg făină, 20 kg zahăr, 15 kg șuncă, paste făinoase, 10 pâini; schimbă 5 pături, iar, de la turiști iau „10 perechi de bocanci, ciorapi, câteva treninguri și altele" [Dosar 1238, vol. 43].

Pe inginerul evreu Razenzan Freud îl deposedează de „ceas, o raniță încărcată cu 5-6 cămăși, o pereche de pantaloni, 650 lei, alimente, vermut, conserve, șerbet", iar de la șefii colectivelor sportive iau 4 binocluri.

Ofițerii sunt legitimați... Din trusa de medicamente, le selecționează pe cele necesare lor. Ion V. Marinescu recunoaște, în Ovidiu Popescu, un fost coleg de la Liceul Militar din Timișoara.

Partizanii intenționează să distrugă portretul lui Stalin și „poartă cu cabanierul discuții dușmănoase la adresa regimului democrat-popular din R.P.R."...

Versiunea conducătorului partizanilor este mult prea sintetică, în raport cu declarația extrem de nuanțată a fostului administrator al cabanei Padina, Ion T. Vila, interogat, la 14 martie 1959, de către Securitatea din Sinaia... Acesta declară că, în cursul zilei de 17 august 1952, Biroul de Turism Sinaia l-a anunțat că urmează să cazeze un colectiv de turiști, mai precis, o școală pentru conducători de colective turistice, care veneau din Munții Piatra Craiului, pe traseul Bran-Padina... La ora 21-21,30, turiștii sosesc și li se repartizează camere de dormit în vila Padina II. „Servesc masa", dansează puțin și pleacă la culcare...

Ion T. Vila se retrage în camera lui din spatele bucătăriei, pentru a face monetarul... Brusc, după câteva minute, ușa se deschide și intră „foarte disperată" soția, care îl anunță că doi indivizi înarmați au pătruns în cabană și-l cheamă urgent la ei... Cabanierul își strânge banii, îi pune într-o cutie și pleacă spre sala de mese, unde se întâlnește cu cei doi necunoscuți...

Cel mai în vârstă dintre ei – potrivit descrierii cabanierului –, „de circa 30-35 de ani, de statură înaltă, suplu la corp, păr brunet, un nas ascuțit, față ovală, era îmbrăcat cu un pantalon negru de stofă, un maieu și o haină neagră cu guler de blană; privirea lui era foarte aspră și tăioasă... De gât, avea un binoclu, iar în mâini, un pistol automat cu aruncătoare de flăcări..."

Celălalt, mai tânăr, „de aproximativ 30 de ani, avea o statură potrivită, părul blond, slăbuț, îmbrăcat în niște haine de pădurar, iar în picioare avea bocanci obișnuiți; în mână, ținea un pistol automat în poziție de tragere" [Dosar 1238, vol. 47].

Cel mai în vârstă îl întreabă dacă este „resposabilul cabanei, adică tovarășul Vila". La răspunsul său afirmativ, acesta i-a întins mâna, „în semn de bun-venit!"

Nedeconspirându-se, partizanii îl chestionează dacă „organele de Miliție vin regulat, dacă își fac datoria, dacă el se achită conștiincios de sarcini"... Ion T. Vila intuiește că ar fi „organe de Securitate"... Ei acceptă supoziția cabanierului, motivând că au de efectuat un control. Se arată preocupați dacă s-au asigurat condiții de cazare „corespunzătoare" turiștilor sosiți în acea seară și dacă a făcut operația de înregistrare a lor...

L-au întrebat – derutându-l complet pe cabanier – „dacă pe la cabană, sau prin împrejurimi, au venit «partizani»"... Ion T. Vila confirmă că nu au venit, dar, că, în zonă, cu zece zile în urmă, un zidar din Pietroșița, Isaia Mărculescu, a întâlnit, pe Vârful Didinului, doi-trei suspecți, îmbrăcați în haine de pădurar care studiau o hartă, vorbind „o limbă străină sau nu prea bine pe românește"... S-au interesat, apoi, de ceea ce îi durea cel mai mult: cum stă cu aprovizionarea cu alimente... Cabanierul pare să îi dezamăgească: „Slab!"...

Tânărul îi cere să le prezinte registrul de evidență a turiștilor... Ion T. Vila îi spune că nu are voie să prezinte aceste acte decât „organelor M.A.I. sau ale Biroului de Turism" și îi roagă să se legitimeze... Era de față și soția sa, Aurelia Vila...

Cabanierul rememorează scena care l-a stupefiat: „În acest moment, necunoscuții și-au schimbat complet felul de a fi. Au îndreptat amândoi pistoalele spre mine, spunându-mi: „–Aceasta este legitimația noastră!"... De spaimă, Ion T. Vila se retrage câțiva pași... Necunoscuții iau registrul de pe birou, tânărul notându-și, pe o bucată de hârtie, numele unor turiști și camerele în care erau cazați...

Celălalt îl întreabă dacă e membru de partid. Cabanierul spune că nu este și, simțindu-se prost, iese puțin la aer, pe balcon; timp suficient ca să observe că „elemente înarmate necunoscute încercuiau cabana"... Cei doi necunoscuți îl obligă să-i însoțească pentru a face controlul clădirilor... Sub escorta lor, se îndreaptă spre vila Padina II, unde fuseseră cazați turiștii sosiți în acea seară... La un șipot de apă, se opresc... I se adresează, pentru prima dată cu „Domnule", întrebându-l: „Știi cu cine stai de vorbă?..." La răspunsul său negativ, continuă: „Noi suntem partizani și trebuie să ne dai alimente și echipament!"...

După o asemenea surprinzătoare „legitimare", lui Ion T. Vila i s-a făcut rău; s-a retras pe o bancă de lângă bucătărie și, după ce s-a recules puțin, a avut curajul să le spună că nu le dă nimic... Iritați de un asemenea răspuns, partizanii l-au amenințat că îl împușcă, i-au dat termen de gândire două minute, retrăgându-se doi pași în fața lui și, luând poziție de tragere...

„Fiind pus în primejdie, am acceptat!" se disculpă, la Securitate, cabanierul... Ca să nu aibă neplăceri de la cei care vor veni să constate lipsurile din magazie, Ion T. Vila le cere să fie însoțit de celălalt personal al cabanei... Partizanii acceptă și îl asigură că vor elibera chitanță pentru tot ce vor lua de acolo... Așa se face că vor fi însoțiți, în podul cabanei, unde se aflau alimentele, de Negroiu Natalia, Brezeanu Eugenia și Vila Aurelia... Partizanii cer saci... La cabană nu au... Atunci, apare, din noapte, un tânăr necunoscut, „cu figură de copil", care vine cu patru rucsacuri de tip german... E de-al lor... Partizanii pun făină și alte alimente...

Este adus, la cererea cabanierului, și șeful lotului de turiști ai școlii, Mircea Gheorghiu, ca să fie martor... În camera lui, se afla și doctorul Ovidiu Popescu, pe care tânărul „bandit" îl recunoaște și-l întreabă nedumerit cum de a reușit să facă Facultatea de Medicină, deoarece „el n-a avut această posibilitate"...

„Operația de devastare a cabanei" – precum o califică Ion T. Vila – continuă... Partizanii iau de la bucătărie 20 de pâini. Cabanierul este întrebat dacă poate da de mâncare la 15-20 de oameni. Partizanii vor, desigur, să pară mai mulți pentru a-l impresiona... Bucătarul nu are decât macaroane cu brânză... Ei refuză, spunând: „Numai italienii mănâncă așa ceva!"... Atunci, Ion T. Vila îi întreabă dacă sunt români sau străini... Îi răspunde cel vârstnic: „Suntem români puri, din Mușcel și am fost și noi oameni pașnici, dar ni s-au tras cartușe în ușa casei noastre, deoarece doream libertatea, să nu mai fim asupriți de comuniști!" [Dosar 1238, vol. 47].

(va urma)

INFLUENȚE POLITICE ASUPRA ISTORIOGRAFIEI ROMÂNE (1965-1977)

■ Asist. univ. drd. *AURELIAN CHISTOL*, Universitatea Pitești

După instaurarea comunismului în România, evoluția firească a întregii culturi românești a fost curmată brusc de intervenția factorului politic. De această tragedie nu a scăpat nici istoriografia, dominată în primii ani de socialism de către dictatorul istoricilor, Mihail Roller, autorul primului manual unic de Istorie a României, apărut în 1947, manual care, deși cuprindea aproape 700 de pagini, evita să facă referiri legate de formarea României Mari la 1918. [1]

Anul 1948 va deveni sumbru pentru cultura românească. Acum, sunt reorganizate Academia Română și întreaga rețea a institutelor sale de cercetare.[2] Deși ideologii oficiali al P.M.R. nu s-au ocupat de problemele istoriei în particular, ei vor respinge vechea istoriografie și vor creiona unele direcții înnoitoare în științele umaniste. Semnificativ în acest sens este discursul lui Leonte Răutu, șef al Secției de Agitație și Propagandă a C.C. al P.M.R., intitulat „Împotriva cosmopolitismului și obiectivismului în științele sociale”, perceput ca o veritabilă încununare a obscurantismului stalinist. El a atacat vehement fosta Academie Română, a acuzat fostul Institut de Istorie Universală că neglija istoria României, declanșând o violentă ofensivă împotriva a tot ceea ce era valoros în cultura noastră națională.[3] O altă mare lovitură pe care o primește istoriografia română în acest an este epurarea marilor istorici aflați la catedră, dintre care cei mai semnificativi sunt: Al. Lapedatu și Ioan Lupaș în Cluj, Gh. Brătianu, P.P. Panaitescu, N. Bănescu și C.C. Giurescu în București. Cei mai puțin norocoși vor înfunda chiar închisorile: C.C. Giurescu, din 1947 până în 1951, apoi s-a aflat sub arest la domiciliu între 1952 și 1956, revenind totuși la catedră, după ce a fost reabilitat, în 1963. Din păcate, alții, precum Al. Lapedatu și Gh. Brătianu, au murit în închisoare.[4]

De altfel, în întreaga perioadă de până în anii ‘60, partidul a evitat să facă din istorie un factor de stimulare a patriotismului, ba, mai mult, a creat o serie de false mituri istorice (prietenia româno-rusă, importanța elementului slav în etnogeneza românească etc.), motiv pentru care lucrările elaborate în această perioadă au chiar o tentă antinațională.

După eliminarea grupărilor rivale din conducerea P.M.R.: Pauker-Luca-Georgescu (1952) și Chișinevski-Constantinescu (1957), Gh. Gheorghiu-Dej va încerca realizarea unei noi orientări politice a României, de ușoară distanțare față de Moscova. De aceea, după 1960, în istoriografia românească apar o serie de reinterpretări ale istoriei, ce fac posibilă revenirea unor istorici precum C.C. Giurescu sau N. Bănescu, ce-și publică unele dintre rezultatele cercetărilor și colaborează cu unii istorici mai tineri.[5]

Această destindere are loc pe fondul agravării raporturilor cu Moscova, dar și cu Budapesta, ca urmare a intervenției guvernului ungar în favoarea minorității maghiare din țara noastră. Acest interes al Ungariei a fost perceput la București ca o urmare a iritării stârnite la Moscova de noua politică românească. De aceea, în replică, au fost publicate (cu acordul P.M.R., unele studii istorice ale lui Karl Marx) intitulate „Însemnări despre români” (apărute în decembrie 1964), studii ce atestau drepturile României asupra Basarabiei, anulându-se astfel, neoficial, interdicția de a se vorbi pe față despre ocuparea Basarabiei de către sovietici și despre originea română a locuitorilor săi.[6]

Acest început de destindere se va accentua în primii ani de conducere ai lui N. Ceaușescu, când sunt publicate o serie de lucrări mai valoroase, pe fondul lipsei de interes a noii conduceri a partidului pentru problemele istoriei. Acest dezinteres este vădit în primul rând de lipsa oricărei referiri la istorie, istorici sau istoriografie în principalele documente de partid, subiectul nefiind nici măcar pomenit în rapoartele sau directivele prezentate la congresele al IX-lea (1965) și al X-lea (1969).[7]

Totuși, în 1965, în cadrul Congresului, Ceaușescu cere să se elaboreze o istorie a partidului, lucru nerealizat până azi. În anul următor, la 7 mai 1966, cu prilejul împlinirii a 45 de ani de la înființarea P.C.R., el ține un discurs kilometric, prilej cu care alcătuiește o primă schiță a istoriei țării.[8] Cu aceeași ocazie, are o ieșire deosebit de curajoasă în problema Basarabiei, în condițiile în care sovieticii demascaseră activitatea antinațională a P.C.R. din perioada interbelică. Folosindu-se de acest prilej, el atacă politica antiromânească a Cominternului: „Indicațiile date partidului de a lupta pentru ruperea de România a unor teritorii locuite, în covârșitoarea lor majoritate, de români, nu țineau seama de condițiile concrete ale României: stat unitar. Ele erau profund greșite, îndemnau, de fapt, la dezmembrarea statului național și la destrămarea poporului român. Învățătura marxist-leninistă proclamă dreptul popoarelor la autodeterminare nu în scopul destrămării statelor naționale constituite, ci, dimpotrivă, în vederea eliberării popoarelor asuprite și constituirii lor în state naționale suverane, în conformitate cu voința și hotărârea maselor largi populare”.[9]

După acest discurs, Brejnev a venit personal la București, determinându-l pe Ceaușescu să renunțe la o atitudine rigidă în problema Basarabiei. Îngrijorarea provocată sovieticilor de atitudinea României se constată în februarie 1967, atunci când, la Plenara C.C. al P.C. din

R.S.S. Moldovenească, primul-secretar Ivan Bodiul a apreciat justețea încorporării Basarabiei la U.R.S.S., atacându-i pe „falsificatorii burghezi ai istoriei pentru încercările de a contesta faptul că Basarabia a fost amputată din trupul U.R.S.S.”, și le-a cerut tuturor istoricilor sovietici din R.S.S. Moldovenească „să găsească modalitatea de a-i combate și a-i demasca pe falsificatorii străini ai adevărului despre Basarabia și de a apăra interesele poporului moldovenesc, precum și prietenia de nezdruncinat care a existat, de secole, între poporul nostru și popoarele sovietice”.[10]

Ceaușescu a înțeles totuși că istoria și științele socio-umane pot deveni un excelent mijloc de propagandă comunistă. De aceea, el a acordat încă de la început o deosebită atenție Școlii Superioare de Partid „Ștefan Gheorghiu”, transformată într-un univers închis, în care partidul își recruta cadrele, într-un colegiu iezuit în care studenții erau selectați „după faimoasele criterii de dosar, erau încurajați să se manifeste cât mai activ ca suporteri ai liniei oficiale”.[11]

Această școală a reprezentat o veritabilă carceră spirituală, în cadrul său desfășurându-se, după cum bine observa Vladimir Tismăneanu: „interminabile monologuri ale pseudo-profesorilor, ipocrizia și delațiunea încurajate pe toate căile, absența de principii devenită normă de comportament, arivismul cras aliat cu dogmatismul obtuz...”[12]

Bazându-se pe propagandă, dar și pe condamnarea publică a invaziei sovietice din Cehoslovacia, Ceaușescu și-a sporit prestigiul, fapt ce l-a marcat definitiv și i-a trezit pofta pentru excesele cultului personalității.[13]

Acest cult va fi pe deplin consacrat, mai ales după 1971, când, la întoarcerea sa dintr-o călătorie în Coreea de Nord și China, dictatorul român expune, la 6 iulie 1971, un program în 17 puncte, inspirat din sloganurile revoluției culturale chineze. El își manifestă dorința de a întări conducerea și controlul Partidului în privința orientării activității politico-educative, în vederea unei largi promovări în rândul maselor a ideologiei Partidului nostru, a politicii sale marxist-leniniste, a creșterii spiritului combativ împotriva influențelor exercitate de ideologia burgheză și mentalitățile retrograde, străine principiilor eticii comuniste și spiritului de partid.[14] Aceste teze din iulie, împreună cu discursul rostit la plenara C.C. al P.C.R. din 3 – 5 noiembrie 1971, au pus capăt perioadei de relativă liberalizare ce urmase Congresului al IX-lea al P.C.R., semnificând și începutul perioadei neostaliniste în politica internă, ce a avut un efect devastator asupra întregii culturi române, readusă la nivelul anilor ‘50.[15]

În 1972, cu prilejul unui nou discurs, Ceaușescu îi atacă violent pe cei care își mai făceau iluzia că-și pot alege la întâmplare subiectele de cercetare, indicând clar temele pe care partidul le dorește tratate: luptele sociale și naționale ale poporului, realizarea unității, cucerirea independenței, formarea națiunii, subiecte ce aveau menirea de a prelungi în trecut preocupările prezente ale partidului, limitând cercetarea la un număr fix de subiecte impuse, în special de istorie politică.[16]

Un moment ce va favoriza politizarea întregii culturi românești, este proclamarea lui N. Ceaușescu, la 28 martie 1974, în funcția de președinte al R.S.R., instaurând astfel oficial regimul socialismului dinastic. De acum înainte, se va pune un accent fără precedent pe cultul personalității și pe distribuirea funcțiilor importante în familia dictatorului.[17]

Știința istorică va deveni în mod oficial subordonată ideologiei marxist-leninistă. În cadrul Congresului al XI-lea (25 – 28 noiembrie 1974), Ceaușescu cerea activiștilor P.C.R. „să lichidăm cu desăvârșire mentalitatea anarhică, mic-burgheză, că problemele istoriei, ale diferitelor științe sociale sunt doar probleme de specialitate. Acestea sunt probleme ale teoriei și ideologiei comuniste”. [18]

Din nefericire, această indicație, ca și implicarea tot mai intensă a șefului statului în problemele istoriei, vor avea consecințe dezastruoase pentru istoriografia românească. Devenise tot mai evidentă mania pentru diverse aniversări, mai mult sau mai puțin autentice, care îi dau lui Ceaușescu posibilitatea să facă referiri la istorie. Vorbește cu prilejul comemorării revoluțiilor de la 1821 și 1848, la aniversările unor orașe, transmite mesaje de-a lungul întregii țări. Astfel, e felicitată fabrica de încălțăminte de la Oradea la împlinirea a 50 de ani de existență, dar și orașe precum Zalăul la împlinirea în 1973 a vârstei de 500 de ani, Bârladul la 800 de ani în 1974 și în același an Orșova la a 1800-a aniversare.[19]

Tot în 1974, cu prilejul vizitei la Cluj, s-au comemorat 1850 de ani de la prima atestare documentară a sa ca municipiu, prilej cu care orașul capătă numele de Cluj-Napoca. În schimb, la Hunedoara, „cetatea siderurgiei”, pretextul aniversar e găsit în tradiția muncitorească, motiv pentru care s-au sărbătorit 220 de ani de atestare documentară a extragerii și prelucrării pe baze moderne a fierului în această regiune și 90 de ani de la punerea în funcțiune a primului furnal.[20]

Subordonarea istoriei ideologiei comuniste, are efecte nocive și asupra conținutului calitativ al operelor istorice ce apar în această perioadă. Astfel, se manifestă o manie a periodizărilor, ce determină dezbateri fără sfârșit asupra unor subiecte neînsemnate, dar tratate foarte serios și chiar științific. O problemă cu care s-au confruntat ani de-a rândul istoricii comuniști, a fost aceea a sfârșitului Evului Mediu și a începutului epocii moderne. Pentru rezolvarea dilemei, a fost necesar programul P.C.R. din 1975, care preciza că epoca modernă în România a fost inaugurată de revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821.[21]

După 1974, pretențiile lui Ceaușescu cresc, astfel încât vizitează doar orașe a căror vechime depășește 1500 de ani. El își face un titlu de glorie în a vizita centre atât de vechi, chiar dacă pentru a descoperi „actele lor de naștere”, istoricii folosesc mai mult fantezia decât știința. În 1975 e sărbătorită împlinirea a 1750 de ani „de la prima mențiune documentară a străvechii așezări geto-dacice Pelendava și a 500 de ani de la prima atestare documentare a Craiovei”.[22] În schimb, Alba-Iulia beneficiază de o vechime record de 2000 de ani, pentru că în 1976 să fie fixată întemeierea Buzăului în anul 376. Astfel, sunt sfidate secolele, bunul-simț, iar istoria e chemată să argumenteze fanteziile liderilor comuniști ai României.[23]

Acest moment al aniversării orașului Buzău (24 septembrie 1976) este de un ridicol aparte, fiind simultan amuzant și îngrijorător. Cu acest prilej, dictatorul lasă să se înțeleagă motivul goanei sale după aniversări de orașe: „existența timp de un mileniu și șase secole a orașului dumneavoastră, ca și a altor localități și vestigii istorice pe teritoriul României de azi, atestă cu putere civilizația înaintată a dacilor, apoi a daco-romanilor, faptul că înaintașii noștri s-au preocupat întotdeauna să-și asigure o dezvoltare cât mai înaintată, pentru a ține pasul cu progresul înregistrat în lume, pentru a ocupa un loc cât mai demn în rândul națiunilor și popoarelor".[24] Acest discurs evidențiază complexele lui Ceaușescu, reprezentant al unei țări mici și înapoiată din punct de vedere tehnologic, complexe pe care crede că le va depăși apelând la protocronism.

După 1974, Partidul și secretarul său general se vor implica în mod direct în problemele istoriei românilor. Ei nu se vor mai mulțumi cu indicații parțiale, cu îndemnuri marxiste teoretice sau cu mustrări ideologice, ci au trecut chiar la alcătuirea unui tablou complet al istoriei naționale, începând din preistorie și mergând până în epoca contemporană.[25]

Spre exemplificare, legat de preistorie, deoarece în 1980 urma să aibă loc la București, Congresul Internațional de științe istorice, Plenara C.C. al P.C.R. din 26-27 octombrie 1977, adoptă o hotărâre, publicată în 16 noiembrie, conform căreia Burebista a unit triburile geto-dace în jurul anului 70, astfel încât, în anul desfășurării congresului de istorie să se aniverseze 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent.[26]

Întorcându-ne cu un an în urmă, remarcăm tonul dur folosit de către Ceaușescu în cuvântarea rostită în luna martie, cu prilejul aniversării a 30 de ani de la înființarea Academiei de Partid Ștefan Gheorghiu". Cu acest prilej, el critică vechile concepții, interpretările false date istoriei românești în țară și peste hotare, ordonând istoricilor să dovedească „o concepție cu adevărat revoluționară".[27]

Aceleași idei au apărut și în cuvântarea ținută la consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale, din octombrie același an, când sunt incriminate predarea „formală, superficială", spiritul vechi de predare, „factologia", „insuficienta combativitate politică", dar, mai ales, lipsa „spiritului revoluționar".[28]

Toate cuvântările lui Ceaușescu din această perioadă ne dezvăluie concepția sa față de istorie, concepție pe care trebuiau să și-o însușească și istoricii. Astfel, pentru el trecutul e un tot unitar, glorios, neîntrerupt, determinând și gloria prezentului. De aceea, el îi îndeamnă pe istorici, pe oamenii de artă și cultură să scrie „marea epopee națională", să facă apologia neamului românesc, care a răzbătut prin vicisitudinile istoriei, reușind să făurească glorioasa epocă începută în 1965.[29]

Datorită agravării stării sale de sănătate mintală, dictatorul începe să creadă că România e un mare stat, foarte important și foarte respectat de către celelalte națiuni ale lumii. Pentru a-și menține această poziție, era necesară descoperirea unui șir interminabil de priorități românești, pe care nici măcar naționaliștii perioadei interbelice nu îndrăzneau să le proclame, decât în mod izolat și fragmentar. Acum aflăm că, statul român devine prin Burebista unul dintre cele mai vechi și mai puternice state europene, că ideea națională se afirmă prin Mihai Viteazul, devansând cu două secole apariția sa în Europa Occidentală, că răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan precede cu 5 ani Marea Revoluție Franceză, care, de fapt, e precedată cu 352 de ani de răscoala de la Bobâlna, transformată peste noapte în mare revoluție, în timp ce Neagoe Basarab, prin învățăturile sale constituie un model pentru mai puțin înzestratul N. Machiavelli.[30]

Fiind convins că e un celebru lider mondial și conducător al unuia dintre marile popoare ale lumii, Ceaușescu decide să se implice și în problemele istoriei universale. De aceea, cere istoricilor noștri să alcătuiască rapid o istorie universală, care să aibă în prim plan mișcările de eliberare națională, tratarea în acest mod a istoriei devenind „o cerință ideologică primordială".[31]

Pentru a demonstra încă o dată că este un mare lider mondial, Ceaușescu impune Comitetului Politic Executiv, în 1976, să decidă deschiderea unei expoziții cu obiectele de semnificație istorică și cu distincțiile primite de el și de soția sa nu numai de la muncitori, ci și de la personalitățile de peste hotare.[32]

În același an, Academia de Științe Sociale și Politice, creată în urma unei adunări generale desfășurate la București în 19 – 20 februarie 1970, adunare ce l-a ales pe șeful statului președinte de onoare al Academiei[33], a pus în circulație o broșură pentru uzul institutelor sale de cercetare, intitulată bombastic și în același timp kilometric: „Lucrări fundamentale și probleme prioritare rezultate din Expunerea tovarășului N. Ceaușescu, secretar general al partidului, la Congresul educației politice și al culturii socialiste nou introduse în Programul de cercetare și de acțiuni principale în domeniul științelor sociale și politice pe perioada 1976-1980", cuprinzând 29 de teme pe care istoricii urmau să le rescrie.[34]

În urma acestor indicații primite, s-a decis ca Institutul de Istorie al P.C.R. să publice la sfârșitul anului în revista „Anale de Istorie", noul curs de istorie ce urma să fie predat în universitățile românești, intitulat: „Curs universitar. Probleme fundamentale ale istoriei patriei, ale partidului comunist român". Din analiza acestui curs, observăm că începe cu tracii, continuă cu dacii, realizatori ai unor performanțe aproape unice în întreaga istorie a antichității. Urmează cucerirea romană, după care cele 2 civilizații se întrepătrund, chiar dacă rolul principal continuă să fie jucat de către daci. Autorii, nu ezită să folosească termenul de „popor român" încă din epoca traco-romană, dând de înțeles că nici slavii și nici alte popoare migratoare n-au fost capabili să altereze fondul biologic al românilor. Aflăm apoi despre neta superioritate a civilizației românești în fața civilizațiilor populațiilor migratoare, dar și faptul că românii au o civilizație unitară și în plină evoluție. În ciuda acestei evoluții, statele feudale românești apar abia în sec. XIV, lucru greu de explicat, în condițiile în care după retragerea aureliană, românii au mers din înflorire în înflorire, având o cultură veche, o civilizație superioară, un stat organizat după o concepție proprie, dar de inspirație bizantină. De aceea, imaginea statelor românești medievale e aceea a unor state centralizate, suverane, cu o economie dezvoltată în condițiile în care Brașovul beneficia în sec. XV de 40 de bresle (ce-i drept săsești). În relațiile cu hrăpăreții vecini, românii obțin strălucite victorii, iar raporturile cu Imperiul Otoman sunt de egalitate juridică. Un loc important în curs e destinat domniei lui Mihai Viteazul, accentul punându-se pe unirea din 1600, așteptată cu sufletul la gură de câteva secole de către toți românii. După eșecul său, datorat străinilor, se face o rapidă trecere în revistă a sec. XVII – XVIII. Mai importante sunt momentele: 1821, 1848, 1859, 1877. Toate realizările acestor momente se datorează participării la ele a tuturor claselor sociale. Aceste idei ale cursului au fost cuprinse și într-o broșură de 65 de pagini intitulată „Tezele tratatului de istoria României".[35]

Dintre ideile acestui curs, se pare că cea mai dragă îi era lui Ceaușescu aceea a dacismului, apărând chiar ideea înființării unei catedre de limba dacă la Universitatea București; de asemenea, de o mare atenție urma să beneficieze filozofia geto-dacă, iar dacă ține cont de faptul că în privința busturilor aflate în fața Muzeului Militar Național, raportul este de 3:1 în favoarea dacilor, putea ajunge la concluzia că, de fapt, dacii i-au învins pe romani. Această identificare a românilor cu dacii, urma să facă din Ceaușescu un descendent direct al lui Burebista, întemeietor al unui stat, cu nimic mai prejos decât celelalte state ale lumii antice.[36]

Ca un apogeu al dacismului, este hotărârea luată de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 16 februarie 1976, conform căreia se înființa competiția sportivă „Daciada", ce avea imn, emblemă, jurământ și steag asemenea Jocurilor Olimpice. [37]

Imixtiunea factorului politic în problemele istoriei noastre în această epocă n-a rămas fără urmări. Epoca protocronismului ne-a oferit iluzia, că suntem un mare popor cu o mare istorie, în loc să ni se spună că, de fapt istoria noastră se încadrează în limitele normalității „cu valorile ei limitate, dar incontestabile, devenite însă insuficiente prin jocul complexelor, frustrărilor și manipulărilor".[38]

În privința perioadei 1965 – 1977, majoritatea românilor considerau tolerabilă conducerea lui Ceaușescu. Acesta e unul din motivele pentru care opoziția intelectualilor la cultul personalității a fost simbolică. Ceaușescu urmărea să distrugă activitatea intelectuală ce sfida incultura sa. Din păcate, tocmai intelectualii au contribuit la legitimarea sa ca „om de geniu", sprijinindu-l în publicarea a diverse tratate din diferite domenii. Pe soția sa au sprijinit-o să se proclame „om de știință și savant de renume mondial" și au uitat să reacționeze la prăbușirea Academiei Române, la desființarea Institutului de Matematică în 1975, sau la lichidarea Comisiei Monumentelor Istorice în 1977.[39]

Toate influențele politice manifestate asupra istoriografiei românești dintre 1965 – 1977, se vor accentua tot mai mult până la momentul prăbușirii comunismului din 1989. Din păcate, ele au indus o stare de anormalitate istoriografiei române alterându-i nu doar conținutul, cât și forma prin utilizarea unui limbaj marxist, simplu și ordonat, care a dus la apariția unor lucrări istorice aride, ce au îndepărtat tânăra generație de istoria românilor, îndepărtare ce n-a fost anulată nici până în ziua de azi.

NOTE

1. Scurtu, Ioan, Buzatu, Gheorghe, Istoria românilor în secolul XX, București, Ed. Paideia, 1999, pag. 558.
2. Nedelea, Marin, Istoria României în date, 1940 – 1995, Ed. Niculescu, 1997, pag. 82.
3. Tismăneanu, Vladimir, Arheologia terorii, București, Ed. Allfa, 1996, pag. 208.
4. Kellogg, Frederick, O istorie a istoriografiei române, Iași, Institutul European, 1996, pag. 83.
5. Ibidem, pag. 84.
6. Deletant, Dennis, Ceaușescu și securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965 – 1989, București, Ed. Humanitas, 1995, pag. 123.
7. Georgescu, Vlad, Politică și istorie, București, Ed. Humanitas, 1991, pag. 58.
8. Ibidem, pag. 59.
9. Ceaușescu, Nicolae, România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste, vol. 1, București, Ed. Politică, 1968, pag. 360.
10. Briaskin, Serghei, Sitnik, Mihail, Triumful adevărului istoric, Chișinău, Ed. Cartea Moldovenească, 1970, pag. 4.
11. Tismăneanu, Vladimir, op. cit., pag. 134.
12. Ibidem, pag. 135.
13. Bărbulescu, Mihai (coord.), Istoria României, București, Ed. Enciclopedică, 1998, pag. 537.
14. Soulet, Jean-Francois, Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre, Iași, Ed. Polirom, 1998, pag. 159.
15. Nedelea, Marin, op. cit., pag. 204.
16. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 70.
17. Boia, Lucian (coord.), Miturile comunismului românesc, București, Ed. Universității, 1995, pag. 157.
18. Ibidem.
19. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 67.
20. Boia, Lucian (coord.), Miturile comunismului românesc, vol. II, București, Ed. Universității, 1997, pag. 110.
21. Boia, Lucian, Mitologia științifică a comunismului, București, Ed. Humanitas, 1994, pag. 86.
22. Nedelea, Marin, op. cit., pag. 247.
23. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 67.
24. Apud Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 74.
25. Ibidem, pag. 75.
26. XXX, Istoria militară a poporului român, vol. I, București, Ed. Militară, 1984, pag. 92.
27. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 71.
28. Ibidem.
29. Ibidem, pag. 72.
30. Boia, Lucian (coord.), Miturile ..., vol. II, pag. 21.
31. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 81.
32. Ibidem, pag. 89.
33. Nedelea, Marin, op. cit., pag. 188.
34. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 89.
35. Ibidem, pag. 111-116.
36. Boia, Lucian, Istorie și mit în conștiința românească, București, Ed. Humanitas, 1997, pag. 110 – 114.
37. Georgescu, Vlad, op. cit., pag. 124 – 125.
38. Boia, Lucian (coord.), Miturile ..., vol. II, pag. 30.
39. Fischer – Galați, Stephen, România în secolul al XX-lea, Iași, Institutul European, 1998, pag. 223.

DICTATURĂ, NIMIC MAI "FIRESC"

■ *CRISTIAN ANDREI*

În „epoca de aur Nicolae Ceauşescu", intelectualului i se oferea, ca semn al libertăţii, al ieşirii din era îngheţului stalinist, cartea *Sub trei dictaturi* a lui Lucreţiu Pătrăşcanu, după ce din 1968 autorul nu mai era „agent al imperialismului", ci un martir al comunismului naţionalist.

Lucreţiu Pătrăşcanu nu era însă reformatorul ? la Gramsci, pe care România a avut neşansa să îl piardă, din moment ce el vedea „dictatura proletariatului" ca alternativă „democratică" la dictaturile analizate în menţionatul volum. Apoi, nostalgicii unei istorii neîmplinite uitau că ar fi fost imposibil ca, într-o Românie neocupată de Armata Roşie, să fi existat, în deceniile cinci-şase, şansa unei guvernări comuniste.

Tot în epoca N. Ceauşescu a apărut, prin grija fostului social-democrat Ştefan Voitec, opera lui C.D. Gherea. Aici se putea citi şi un interviu din 1920, în care Gherea se exprima categoric împotriva bolşevismului. Documentele istoriei PCR, publicate tot atunci, impuneau (cele ale constituirii partidului, în primul rând) concluzia ilegitimităţii acestei formaţiuni politice. Asemenea apariţii editoriale trebuiau să câştige încrederea intelectualităţii în regimul ceauşist, sensibilizând rusofobia, încercând totodată să legitimeze comunismul prin naţionalism. Astfel, libertatea de a fi „patriot" era redusă la identitatea colectivă a românismului defensiv, pe o linie istoric-genealogică în care PCR apărea „cu necesitate" drept „încununare", iar N. Ceauşescu drept personalizarea voinţei anonim-colective de istorie de sine stătătoare. Lecţiile de învăţământ politico-ideologic prezentau „dialectica" necesităţii/legităţii şi libertăţii, demonstrând „ştiinţific" realizarea libertăţii – în dictatură.

Aşa cum Stalin fusese „tătucul", Ceauşescu era „părintele iubit". Tiparul ideologic îl găsim în statul roman – „pater patriae": putea un părinte dori altceva decât binele copiilor săi? Si ce pedeapsă se cuvenea copilului care se revolta împotriva părintelui? Pedeapsa romană putea fi chiar moartea...

Corporatismul familial uneşte toate dictaturile, reflectându-se narcisic în cultul personalităţii, paroxism al depersonalizării prin fanatizarea şi isterizarea emoţiilor. Dar politica nu este singura responsabilă de un asemenea comportament colectiv. Azi se vorbeşte de dictatura (de catifea) a culturii populare (sau a subculturii) de tip american, de „spălarea creierelor" prin divertismentul şi talk-show-urile tv, de o dependenţă emoţional-iraţională a publicului faţă de „idolii" săi. Observaţiile asupra psihologiei colective şi asupra manipulării conştiinţelor duc la reprezentarea dictaturii şi democraţiei ca feţe ale aceleiaşi monede, aşa cum sugerează şi filosoful columbian Nicolas Gómez Dávila (*Scolii pentru un text implicit*, comentariu de Juan Asensio, *Dissection du cadavre de la littérature: Gomez Davila ou la passion de la Réaction*, http://stalker.hautetfort.com/about.html). O asemenea imagine este utilă pentru înţelegerea unor complexe fenomene sociale, dar numai ea singură, chiar dacă esenţială, este insuficientă, în simplitatea ei, pentru analize de detaliu. Cu atât mai mult cu cât istoria dictaturii trece prin istoria absolutismelor de tot felul, ireductibile la o caracteristică unică.

În capcana unei asemenea reducţii s-a aflat societatea germană postbelică, în ea căzând, în ultimii ani, şi alţii, din afara Germaniei, prin excesive comparaţii între realităţi prezente si un trecut nazist „deshistorizat" (Norbert Seitz, în săptămânalul *Die Zeit*, nr. 52 din 18 decembrie 2002).

Împotriva emotivităţii iraţionale s-a mobilizat Luminismul, al cărui raţionalism a încercat şi compromisul politic a cărui emblemă a fost iozefinismul, raţionalism al cărui extremism a fost iacobinismul, în a cărui descendenţă s-a situat leninismul.

Eşecul proiectului modernist (cum apreciază postmodernii), proiect în a cărui continuare se încăpăţânează Habermas et co., a dus la relativizarea tuturor valorilor şi la apatia civică, un fond propice tocmai guvernării de tip dictatorial, tendinţa globalizării sporindu-i atractivitatea (variantă târzie a Imperiului

Tito şi Ceauşescu

Restaurat). Aceasta ar fi susţinută de reacţia conservatoare, de tip fundamentalist-religios) şi a celor favorabili conducerii „cu mână de fier", motivaţi de nemulţumirea faţă de formele anarhice ale libertăţii.

Perspectiva organică, monolitică a ideologiei dictaturii se raportează la Absolut şi poate fi abordată cu folos pe această direcţie.

Este interesant de observat exemplul României, unde regimul comunist s-a opus religiei cu impetuozitate de cruciadă, confiscând pentru el însuşi, sub masca laicităţii emancipatoare, Absolutul cu care persuada concurentul său ideologic. De la acesta a preluat figuri retorice, cum ar fi cele ale simbolismului luminii („steaua", „soarele"), ori cele evocând călătoria pe ape nesigure către un pământ al făgăduinţei (aducând în prim-plan „conducătorul", „cârmaciul"), sau trimiţând la corpusul biblic („Viaţă veşnică – în fericire, în comunism" – a se compara cu scrisoarea paulină către Tit, 1.2).

În plan metafizic, Absolutul dictaturii, abuzând ideea de Ordine, se substituie Absolutului Armoniei, în timp ce în plan social-politic se substituie consensului liber şi avizat.

Dictatura este departe de a fi doar subiect de istorie, atâta vreme cât primii ani ai secolului 21 îl anunţă tot ca un secol de confruntare de pe poziţii de forţă, revelator fiind titlul cărţii din 1995 a lui Benjamin Barber (evocat în *Institutul Worldwatch – Starea lumii 2004*), *Jihad vs McWorld* (McWorld fiind societatea de tip consumerist), două tiranii posibile într-un deficit de raţionalitate.

Preşedintele SUA a vorbit belicos de o „Axă a Răului", în timp ce aceia vizaţi, cu ecou şi în Europa, numesc SUA „Imperiul Răului". O viziune apocaliptică şi derutantă, la concurenţă cu producţia cinematografică de Secolul 20, secol al dictaturilor, a fost un „secol blestemat", aşa cum numea poetul Paul Fleming, contemporan al Războiului de treizeci de ani, secolul 17, scriind unui prieten în doliu după fiul său: „(...) îţi pare chiar rău de a fi fost tată. Să mă bucur în durere (pentru fiul decedat- nota mea), îmi cere cursul blestematului secol – ar fi fost bine să fi fost deja mort". Între aceste două veacuri, Lessing, în *Educaţia neamului omenesc* (1781), deşi (cum mărturiseşte în scrisori) obosit de polemici filosofice şi literare, întristat de umilinţe, nesigur de sine, mai are puterea să creadă într-o omenire perfectibilă, având în vedere că „nu este adevărat că linia cea mai scurtă este cea dreaptă". Înţelept sau naiv? Să-i acceptăm afirmaţia cel puţin ca ipoteză de lucru – suficient de înţelepţi pentru ca naivitatea să nu ne facă de ruşine, suficient de naivi pentru ca înţelepciunea să crească din inimă.

Curiozităţi istorice despre dictatori

■ Prof. *IONEL-CLAUDIU DUMITRESCU*, Colegiul Naţional Liceal „Al. Odobescu"

• Oamenii dominaţi de setea de putere au fost sprijiniţi în mod deosebit de marile trusturi dornice să aibă milioane de sclavi. Firma I.G. Farbenindustrie i-a asigurat lui Adolf Hitler un consistent sprijin financiar în ascensiunea spre postul de cancelar. Armata germană (Wehrmacht) a primit de la aceeaşi firmă 90% din explozibilul folosit şi totalitatea petrolului şi cauciucului sintetic. Acest sprijin nu era complet dezinteresat. Cele mai interesante uzine chimice din ţările ocupate erau preluate de concernul german. Gulerele albe s-au dovedit la fel de criminale ca forţele SS.

• Dictatorii provin din familii cu probleme şi nu sunt capabili să întemeieze familii stabile. Iosif Stalin a avut un tată alcoolic şi n-a simţit căldura unui cămin. Duritatea vieţii l-a transformat într-un om fără milă, oţelit, care şi-a sacrificat fiul pentru îndeplinirea planurilor utopice de extindere mondială a comunismului. Şi Adolf Hilter a provenit dintr-o familie cu probleme şi în tinereţe a dormit pe străzile Vienei. A fost incapabil să-şi găsească o soţie şi să aibă copii. S-a limitat la amante, cea mai cunoscută fiind Eva Braun (soţie în ultimele zile, sub bombardamentele sovietice). Nici regele Carol al II-lea n-a avut grijă de familie, impulsurile guvernării fiind date de amantă, Elena Lupescu, şi camarilă.

• Ura împotriva societăţii putea să se declanşeze sub impactul unor emoţii puternice. Vladimir Ilici Ulianov (Lenin) şi-a propus să dărâme întregul sistem social din Rusia după ce fratele său, revoluţionar, a fost executat prin spânzurare.

• Dictatorii au probleme cerebrale grave şi li se dezvoltă treptat obsesia pentru armate şi armament. Se uită de fericirea poporului, proclamată permanent de propaganda oficială, şi uzinele primesc comenzi masive, ceea ce duce în cele din urmă la necesităţile declanşării unor războaie de cucerire. Uniunea Sovietică, Germania nazistă, China lui Mao au fost adevărate temple ale zeului Marte.

• Nebunia se manifestă sub diferite forme. Mao Tze Dun a propus idei economice aberante, unice în istorie prin proporţiile impactului. A hotărât înfiinţarea unor furnale în fiecare grădină, pentru depăşirea producţiei de oţel din Marea Britanie. Chinezii s-au apucat să pună în practică iniţiativa marelui cârmaci, dar nu s-a obţinut decât un fier de proastă calitate şi, în plus, s-a consumat tot lemnul disponibil în gospodării. Cum ţăranii s-au ocupat cu metalurgia, recolta de orez n-a mai fost strânsă şi a izbucnit o foamete cumplită, care a dus la moartea a circa 20-30 de milioane de oameni (unele surse avansează cifre care depăşesc cota de 40 milioane, dar adevărul este încă bine ascuns de autorităţile comuniste). Foametea a mai fost încurajată de modificarea tehnicii de cultivare a orezului (densitatea foarte mare pe unitatea de suprafaţă ducea la mucegăirea plantelor). Nici conducătorul Uniunii Sovietice, Nikita Hruşciov, nu s-a lăsat mai prejos. A propus extinderea suprafeţelor cultivate cu porumb în vastele stepe unde se creşteau turmele păstorilor nomazi. Recoltele au fost bune doar în primul an, dar apoi pământul a sărăcit iremediabil. Mussolini fusese şi el obsedat de obţinerea unor mari recolte de cereale, pentru a nu se recurge la importuri, în caz de război. S-au distrus plantaţiile de măslini în favoarea grâului şi, treptat, solul a dispărut, spălat de ploile torenţiale. Nebunia liderilor politici se repetă şi nu se învaţă nimic din legile istoriei.

• Dictatorii au mai rămas în istorie şi prin extinderea terorii asupra întregii populaţii a unei ţări, şi fiecare a ridicat piramide de capete şi gropi comune. Multă lume crede că Adolf Hitler a fost cel mai mare asasin. Poate ar fi ajuns dacă istoria i-ar fi lăsat mai mult timp. Iosif Stalin l-a depăşit prin lagăre, execuţii şi foamete (20 de milioane), dar Mao şi-a întrecut maestrul, având şi mai mulţi cobai (65 de milioane). Şi totuşi nici el nu se poate lăuda cu coroniţa de învingător. Doi dictatori din state mici s-au luptat pentru întâietate. Preşedintele Paraguayului, Francisco Solana Lopez (1862-1870), a reuşit să provoace un război... cu Argentina, Brazilia şi Uruguay, şi populaţia ţării s-a redus la numai 221.000 de persoane, adică au supravieţuit doar 16,5% din cei care nu-şi doriseră astfel de aventură. Dacă liderul din secolul al XIX-lea a avut nevoie de un război, conducătorul Cambodgiei şi al khmerilor roşii, Pol Poth, a preferat să mute populaţia oraşelor în mlaştini pentru a cultiva orez în condiţii de-a dreptul medievale şi fără medicamente împotriva malariei. Nu se cunoaşte exact numărul victimelor, dar specialiştii au estimat că a dispărut o treime din populaţia ţării în mai puţin de patru ani. Nebunia cunoaşte forme diverse de manifestare.

• Dictatorii sunt în general oameni complexaţi, fricoşi şi bolnavi la nivelul creierului. Trebuie ca omenirea să renunţe la conducătorii în vârstă, şi candidaţii la funcţii de importanţă deosebită să fie testaţi în mod serios din punct de vedere psihologic. Nici limitarea autorităţii nu trebuie uitată, dar, din păcate, raţiunea a jucat un rol scăzut în istoria societăţii umane.

Imaginea celor puternici

■ Referent *MARIUS CHIVA*, Centrul Cultural Piteşti

Gheorghiu-Dej - ignorant, fanatic, crud, de un fanatism feroce, lipsit de orice sentiment uman/scrupule, instrument perfect al Moscovei, format de comuniştii unguri nuanţa (Bela Kun), acţiona din ordinul Kominternului, omul din umbră al lui Petru Groza.

Dr. Petru Groza: agent politic al Moscovei, care i-a dictat orientarea politică, deci un umil supus al Moscovei, un desăvârşit actor politic, „un adevărat român".

Emil Bodnăraş: abil, inteligent, complet imoral, maestru în tehnica de propagandă, corupţie şi dominaţie sovietică, a făcut spionaj pentru Moscova.

Ana Pauker: agent de execuţie, extraordinar de vanitoasă, de o ambiţie fără limită, de o cruzime animalică, isterică.

F.D. Roosevelt era cosmopolit prin experienţă şi concepţie, inteligenţa practică era excepţională, şi în multe situaţii limită s-a descurcat.

Roosevelt avea credinţa că cei patru poliţişti: americani, ruşi (sovietici), britanici şi chinezi trebuie să domine Liga Naţiunilor.

W. Churchill: Singurul exponent al tiraniei lui Hitler. Cooperare cu sovietici pentru interes, un om de un egoism feroce, nu permitea nici o atingere poporului britanic, a crezut într-o politică anglo-americană.

I.V. Stalin: reîncarnarea lui Ivan cel Groaznic, autocrat, tiran, un despot intern care aspira la hegemonia internaţională. La Kremlin, trăia singuratic, ca un paranoic, era un orgolios avid de putere, complexat, posedă arta manipulării oamenilor.

Churchill şi Roosevelt au promovat comunismul în întreaga lume, fiindcă l-au legitimat şi l-au făcut să se bucure de respect, iar Stalin l-a impus în România pe Groza, care cu Pauker şi Dej n-au iertat nimic.

Iată de ce mă întreb dacă istoricul de mâine, va mai vedea în Churchill omul profetic şi genial de azi, şi ....

A fi profetic înseamnă a prevedea şi a acţona în consecinţă. Prevederea, fără decizie şi acţiune, rămâne o frază retorică de politician, o frază de macaronar.

Datorită relaţiilor sale intime cu Roosevelt, Churchill putea să schimbe destinul penibil al ţării sale şi soarta Europei. De ce nu a făcut-o? De ce a cedat Răsăritul Europei, fără nici o necesitate politică sau militară?

Ca să „salveze drumul Mediteranei şi imperiului britanic". Ce a devenit Marea Britanie după Churchill? O putere de mâna a treia de care-şi bat joc şeicii arabi? De ce a părăsit poziţiile sale din Orientul Mijlociu?

E adevărat că acelaşi Churchill care a dat jumătate din Europa lui Stalin, a încercat să salveze cealaltă jumătate, prin discursul de la Fulton (1946) şi cel de la Zurich (din 19 septembrie 1947). Dar aceste discursuri sunt mărturisirea eşecurilor sale politice. A încercat să mai salveze ceva din incendiul pe care singur îl provocase.

Un adevărat geniu politic ar fi trebuit să prevadă consecinţele actelor sale. El, Churchill, ar fi trebuit să-l convingă pe Roosevelt - acel ignorant al Istoriei şi Geografiei europene - să nu cedeze jumătate din Europa lui Stalin, fiindcă restul nu e viabil, e mutilat. Un geniu politic nu trebuia să supraliciteze pe Roosevelt în aceste concesiuni tragice şi inutile. El este responsabil de crearea condiţiunilor de agresiune rusească în Europa şi în lume, fiindcă a favorizat-o prin cele 120 de milioane de oameni pe care i-a dat lui Stalin, ca pe nişte sclavi de odinioară.

Un geniu politic trebuia să prevadă că o pace durabilă nu se poate face fără dreptate, fără omenie fără cinste, în ciuda talentului oratoric care a făcut să se vorbească de un stil churchillian.

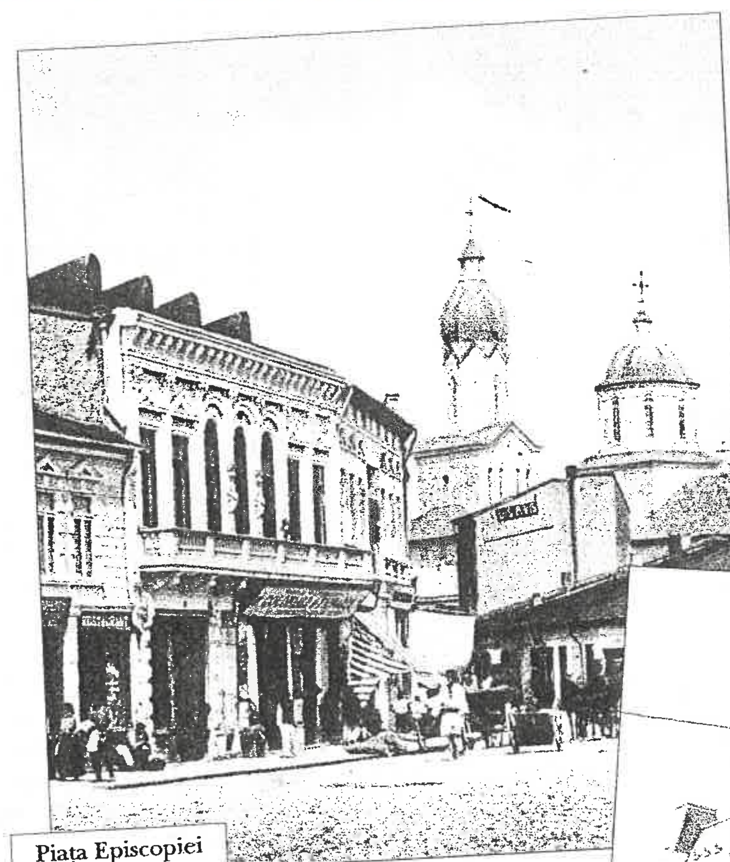
Iată de ce Europa mutilată, Europa atinsă mortal în existenţa ei, nu poate sărbători centenarul lui Churchill.

Restituiri

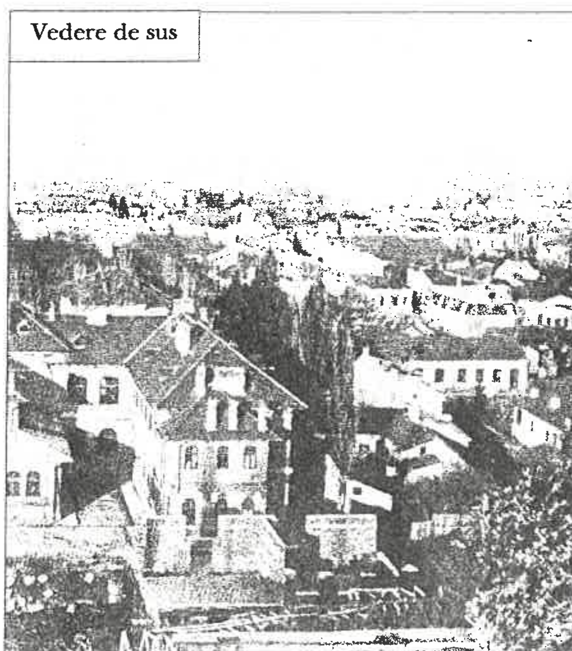
Apare sub egida Facultăţii de Istorie, Filozofie şi Jurnalism, secţia Istorie-Muzeologie, şi a Centrului de studii şi de păstrare a arhivelor militare şi istorice General Radu Rosetti
Editor: Centrul Cultural Piteşti

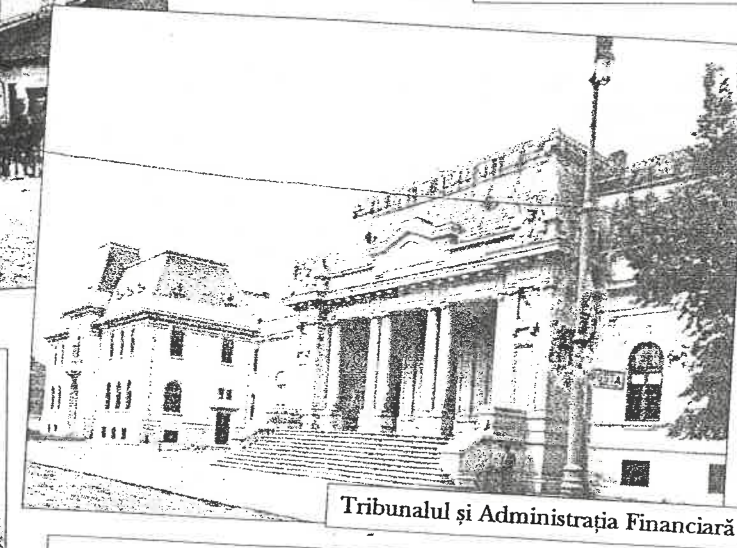
Redacţia: Piteşti, str. Craiovei, bl. G1, Casa Cărţii, Centrul Cultural Piteşti; e-mail: restituiri@flash.ro
http://www.pitesti.ro/centrul-cultural
tel./fax: 0248/216348; ISSN: 1583-5863;
Tiparul executat la SC X-Presion ALTUM SRL

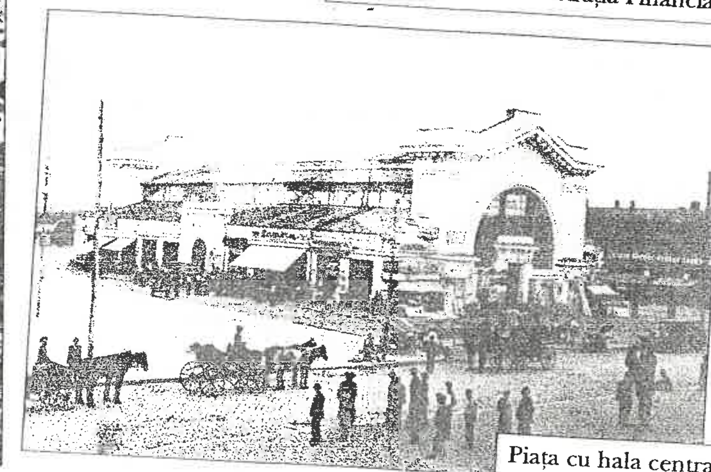
Piteștii de altădată

Piața Episcopiei

Biserica Sfântul Nicolae

Vedere de sus

Tribunalul și Administrația Financiară

Piața cu hala centrală